

Diplomová práce

Financování sociálních služeb

Studijní program:

N0413A050007 Podniková ekonomika

Studijní obor:

Management podnikových procesů

Autor práce:

Bc. Markéta Mazánková

Vedoucí práce:

Ing. Šárka Hyblerová, Ph.D.
Katedra financí a účetnictví

Liberec 2023

Zadání diplomové práce

Financování sociálních služeb

Jméno a příjmení:

Bc. Markéta Mazánková

Osobní číslo:

E20000256

Studijní program:

N0413A050007 Podniková ekonomika

Specializace:

Management podnikových procesů

Zadávací katedra:

Katedra financí a účetnictví

Akademický rok:

2021/2022

Zásady pro vypracování:

1. Teoretické vymezení sociální péče a sociálních služeb.
2. Charakteristika financování sociálních služeb se zaměřením na pobytové sociální služby.
3. Případová studie: analýza financování vybraného zařízení sociálních služeb.
4. Vyhodnocení závěrů a formulace vlastních doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

65 normostran

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

- AMBROSINO, Rosalie, 2012. *Social Work and Social Welfare: An Introduction*. Florence: Brooks/Cole. ISBN 1-111-30477-7.
- Anon., 2016. *Sociální služby*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. ISBN 978-80-906320-4-2.
- MALÍKOVÁ, Eva, 2020. *Péče o seniory v pobytových zařízeních sociálních služeb*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2030-7.
- MATOUŠEK, Oldřich a Alois KŘIŠŤAN, 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0366-7.
- VOSTATEK, Jaroslav, 2013. *Financování a nákladovost sociálních služeb: pobytové a terénní služby sociální péče*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. ISBN 978-80-904668-7-6.
- PROQUEST, 2021. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2021-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>

Konzultant: Ing. Igor Prokeš, ředitel

Vedoucí práce:

Ing. Šárka Hyblerová, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Datum zadání práce:

1. listopadu 2021

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2023

L.S.

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

Ing. Martina Černíková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. listopadu 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitou v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Financování sociálních služeb

Anotace

Hlavní zaměření diplomové práce se vztahuje ke společnosti JIPRO – CASH s.r.o., poskytovateli pobytové sociální služby pod názvem Domov Potoky. Cílem práce je zhodnocení hospodaření se zaměřením na financování vybrané sociální služby, a na základě výsledků finanční analýzy, a také analýzy fungování sociálních služeb v zahraničí, navržení dalšího možného rozvoje společnosti. První kapitola diplomové práce je zaměřena na charakteristiku fungování sociálních služeb jak v České republice, tak ve vybraných zahraničních zemích. Součástí této kapitoly je také definování důležitých pojmů a zákonů, které se vztahují k poskytování sociálních služeb. Další kapitola teoretické části se vztahuje k financování sociálních služeb a přibližuje nástroje používané k hodnocení hospodaření podniku. Praktická část se již plně věnuje Domovu Potoky. Nejprve je představena společnost a důležité milníky vztahující se k jejímu fungování, včetně ohlédnutí se za krizovými obdobími. V rámci praktické části je zpracována také analýza hospodaření podniku v letech 2019-2022. Na základě zjištěných informací jsou navržena opatření, která by mohla firmě pomoci v dalším fungování.

Klíčová slova

Sociální služba, hospodaření podniku, dotace, financování, analýza.

Financing of Social Services

Annotation

The main focus of the thesis relates to the company JIPRO – CASH s.r.o. a provider of residential social services under the name „Domov Potoky“. The aim of the thesis is to evaluate the company's financial management with a focus on selected social services financing and to propose the company's further development, based on both the results of financial analysis and an analysis of abroad social services. The first chapter of the thesis focuses on characteristics of functioning of social services in the Czech Republic and in selected foreign countries. This chapter also includes the definition of important terms and laws, related to social services. The next chapter of the theoretical part relates to social services financing and introduces tools used for business performance assessment. The practical part is fully devoted to Domov Potoky. In the first instance the company and its important milestones are introduced, including crisis periods. This part also includes an analysis of the company's performance in 2019-2022. Finally, based on the information found, measures, that can help the company in its future operations, are proposed.

Key Words

Social service, financial management, subsidy, financing, analysis.

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce, Ing. Šárce Hyblerové, Ph.D., za pochopení, cenné rady a odborné vedení při tvorbě diplomové práce. Dále děkuji vedení společnosti JIPRO-CASH s.r.o. za poskytnuté podklady a čas, který mi během zpracování diplomové práce věnovali. Děkuji také celé své rodině za pomoc a podporu.

Obsah

Seznam ilustrací.....	13
Seznam tabulek.....	14
Seznam zkratk.....	15
Úvod.....	16
1 Sociální služby a sociální práce	18
1.1 Historie sociálních služeb	20
1.2 Transformace a reforma sociálních služeb.....	21
1.3 Transformace a deinstitucionalizace v sociálních službách	26
1.4 Druhy sociálních služeb a úhrada nákladů za poskytování sociálních služeb.....	30
1.5 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách	32
Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb	33
1.6 Současnost sociálních služeb v České republice	34
1.7 Sociální služby v zahraničí.....	36
1.7.1 Anglie.....	37
1.7.2 Slovensko.....	37
1.7.3 Německo	40
1.7.4 Rakousko.....	42
1.7.5 Izrael	42
1.7.6 Švýcarsko.....	43
1.7.7 Itálie	44
2 Financování a nástroje hodnocení hospodaření poskytovatelů sociálních služeb	45
2.1 Spoluúčast měst a obcí	46
2.2 Dotace z rozpočtu MPSV a kraje.....	47
2.3 Dary.....	48
2.4 Analýza hospodaření sociálních služeb	48
2.4.1 Zdroje informací pro hodnocení finanční situace	49
2.4.2 Metody hodnocení finanční situace	50
3 JIPRO-CASH s.r.o.	55
3.1 Fungování služby v době pandemie Covid-19	57
3.2 Existenční krize v roce 2021	58

3.3 Zařazení do sítě Ústeckého kraje a Nadregionální sítě MPSV	59
3.4 Analýza hospodaření společnosti JIPRO-CASH s.r.o.	60
3.4.1 Horizontální analýza rozvahy	61
3.4.2 Vertikální analýza rozvahy	62
3.4.3 Horizontální analýza výkazu zisku a ztráty.....	63
3.4.4 Vybrané poměrové ukazatele	64
3.4.5 Zdroje příjmů JIPRO-CASH s.r.o.....	70
4 Doporučená opatření pro budoucí fungování.....	73
Závěr	80
Seznam použité literatury	82
Seznam příloh	86

Seznam ilustrací

Obrázek 1: Vývoj vybraných podnikových aktiv v letech 2019-2022	61
Obrázek 2: Vývoj vybraných podnikových pasiv v letech 2019-2022	62
Obrázek 3: Souměření výnosů a nákladů v letech 2019-2022	63
Obrázek 4: Vývoj vybraných položek VZZ v letech 2019-2022.....	64
Obrázek 5: Srovnání vybraných ukazatelů likvidity v letech 2019-2022.....	66
Obrázek 6: Hodnota vybraných ukazatelů v letech 2019-2022	69
Obrázek 7: Ochota spořit si v rámci povinných odvodů	76
Obrázek 8: Preferovaný způsob spoření si na možnou potřebu sociálních služeb ...	77
Obrázek 9: Značka kvality v sociálních službách ČR	77

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání východisek sociální práce a ekonomie.....	28
Tabulka 2: Rozdíly mezi tržním a profesním přístupem	29
Tabulka 3: Výše PnP	36
Tabulka 4: Ukazatele likvidity firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022.....	64
Tabulka 5: Ukazatele rentability firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022	66
Tabulka 6: Variátor celkových nákladů v letech 2019-2022	67
Tabulka 7: Celková zadluženost firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022	68
Tabulka 8: Ukazatele aktivity firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022	68
Tabulka 9: Finanční nezávislost firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022	70
Tabulka 10: Poměrné zastoupení jednotlivých druhů příjmů v letech 2019-2022.....	71
Tabulka 11: Vybrané údaje z oblasti příjmů klientů	78
Tabulka 12: Propočet navýšení sazby za ubytování při 30 dnech v měsíci	78

Seznam zkratek

DPS	Doplňkové penzijní spoření
DZR	Domov se zvláštním režimem
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PnP	Příspěvek na péči
PP	Penzijní připojištění
PpA	Program podpory A
PpB	Program podpory B
ÚK	Ústecký kraj

Úvod

Sociální služby, a pomoc poskytovaná potřebným prostřednictvím těchto služeb, se staly nedílnou součástí životů většinové společnosti. Nepříznivá sociální situace a její vývoj vede každého konkrétního jedince do potřebné služby, která následně pomáhá situaci řešit a hledá prostředky pro kvalitní a plnohodnotný život. Pro fungování těchto služeb je však jejich financování jedním ze základních předpokladů k jejich dlouhodobé udržitelnosti.

Cíl diplomové práce a její zaměření se vztahuje právě k financování sociálních služeb. Cílem diplomové práce je zhodnocení hospodaření vybraného poskytovatele sociální služby se zaměřením na financování této služby, a díky použití vybraných ukazatelů finanční analýzy, rozhovorům s vedením společnosti, a v souvislosti s vlastní zkušeností, navrhnout analyzované službě další možné návrhy budoucího rozvoje. I přes to, že v teoretické části a při hodnocení výsledků vybraných ukazatelů finanční analýzy bylo přihlédnuto k fungujícím modelům používaným v zahraničí, je diplomová práce zaměřena na Českou republiku, a možnosti sociálních služeb, které jsou zde praktikovány a nabízeny.

Teoretická část diplomové práce je zaměřena obecněji, a kromě charakteristiky sociálních služeb, se v jednotlivých částech zabývá způsoby a formami financování všech druhů sociálních služeb. Je zde přiblížen způsob přerozdělování financí v rámci základních sítí zřizovaných jednotlivými kraji, jsou zde charakterizovány dotační fondy, ale také přímé úhrady od klientů služeb, jejich příspěvky na péči, či příjmy od zdravotních pojišťoven. Další z finančních příjmů každého konkrétního poskytovatele mohou být dary, či prostředky obcí a měst, poskytované v režimu de minimis. Všechny tyto způsoby financování sociálních služeb jsou v teoretické části diplomové práce vymezeny, jelikož bez finančních prostředků by nemohla fungovat žádná (nejen) sociální služba.

Kromě způsobu financování je možno v teoretické části diplomové práce nahlédnout trochu blíže do způsobů poskytování sociální péče v některých vybraných zahraničních zemích, a udělat si tak základní obrázek o tom, jak sociální služby fungují právě tam.

Praktická část diplomové práce je již zaměřena na jedno konkrétní vybrané zařízení sociálních služeb, ve kterém je poskytována pobytová sociální služba pro osoby s chronickým duševním onemocněním. Autorka práce měla díky vlastní pracovní zkušenosti přístup k řadě informací již před samotnou tvorbou diplomové práce. I přes skutečnost, že v diplomové práci je hodnoceno a porovnáváno financování a vývoj sociální služby v určitém období – konkrétně v letech 2019–2022, měla autorka práce možnost vnímat vývoj služby v širším časovém horizontu. Postupný vývoj služby přinesl řadu změn v kapacitě, cílové skupině a způsobu financování, a právě popisované a zkoumané roky byly pro další fungování natolik zásadní, že bylo vhodné se celou problematikou zabývat. Jedná se o problematiku obsáhlou a neustále se vyvíjející. Financování sociálních služeb prochází během posledních několika let řadou změn, a nemálo změn je stále v procesu vývoje a zkoumání.

Diplomová práce je tedy zaměřena na konkrétní pobytové zařízení, a kromě již charakterizovaného přibližuje také specifčnost soukromého poskytovatele sociálních služeb, jehož místo na trhu ještě není zcela ukotveno. Většinová společnost mnohdy za výrazem soukromý, může vnímat úplně něco jiného, než co se v konkrétní službě v oblasti finančních toků skutečně děje.

1 Sociální služby a sociální práce

Pro většinovou laickou veřejnost se může jednat o jednotný pojem a spojené nádoby. Při běžné komunikaci lze velmi snadno zaměnit oba tyto pojmy a skutečně se tomu tak děje. Je však nezbytné rozlišovat mezi tím, co je sociální práce a co sociální služba.

Sociální práce bývá označována jako konkrétní oblast pracovní činnosti a společenskovední disciplína, která si dává za úkol a cíl odhalit a zmírňovat sociální problémy, které se objevují ve společnosti. Sociální práce je jednou z profesí, které pomáhají zvyšovat blahobyt jednotlivců, rodin, skupin a dalších. Výkonem této profese se zabývají sociální pracovníci, jejichž znalosti a dovednosti jsou zaměřeny na již konkrétní oblasti sociální práce. Tyto získané znalosti a dovednosti pomáhají vzdělanému jednotlivci v konkrétním výkonu své funkce a provádění jednotlivých úkonů sociální služby. Kompetence sociálních pracovníků nejsou zatím nijak právně ukotveny, a zaměstnavatelům není zcela jasně definováno, jakými konkrétními úkoly mají své sociální pracovníky pověřit, a jak přesně má být sestavena jejich náplň práce. Vzdělání sociálních pracovníků je v ČR dáno zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a profesi sociálního pracovníka a výkon sociální práce tedy nemůže vykonávat jedinec bez potřebného vzdělání. Žádná sociální služba tedy nemůže zaměstnat na pozici sociálního pracovníka jedince bez potřebného vzdělání.

Sociální pracovník se ve svých činnostech uplatňuje na poli podpory a pomoci při řešení nepříznivé sociální situace klienta. Je rádcem, pomocníkem a průvodcem, a proto jeho znalosti musí být neustále doplňovány a aktualizovány. Je nezbytné, aby konkrétní znalosti a dovednosti sociálních pracovníků odpovídaly současným normám a legislativně ukotveným pravidlům. Systém povinného vzdělávání daného zákonem má tedy ve výkonu této profese své opodstatněné místo (Ambrosino 2012; Matoušek a kol. 2005).

Jak je možno dočíst se v řadě definic a doslechnout se od řady odborníků, pod pojmem sociální služby si lze představit již konkrétní soubor činností, které směřují k podpoře a pomoci osobám, jež potřebují posílit v nezávislosti a samostatnosti. Tyto činnosti zabraňují sociálnímu vyloučení osob, a podporují a posilují jejich schopnosti

a dovednosti. Veškeré sociální služby jsou určeny osobám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, a tuto skutečnost potřebují nějakým způsobem řešit a vyřešit. Sociální služby jsou poskytovány jednotlivcům či skupinám. Nejčastějšími, a pro společnost nejznámějšími, příjemci sociálních služeb bývají senioři, rodiny s dětmi, osoby se zdravotním postižením či osoby s chronickým duševním onemocněním a osoby žijící na okraji společnosti. Škála nabídky sociálních služeb je široká a příjemců sociálních služeb je napříč spektrem potřebnosti celá řada. Sociální služby jsou tedy konkrétní způsoby, kterými sociální pracovníci pomáhají či zprostředkovávají pomoc potřebným (Anon 2016; Malík Holasová 2014).

Sociální práce dnešní doby, výkon konkrétní formy a také druhy poskytovaných sociálních služeb jsou zaměřeny na osobnost každého potřebného jedince, na jeho životní příběh a činí ho kompetentním pro řešení nepříznivé sociální situace. Každý jedinec by tak měl být při řešení nepříznivé sociální situace aktivním účastníkem a měl by nést odpovědnost za řešení a vyřešení svého problému.

Historicky byly sociální služby poskytovány nemocným a starým lidem ve špitálech zřizovaných církevními institucemi. Dříve poskytovala města a obce péči o chudé, která byla zaměřena především na ubytování a zajištění minimálního standardu, zajištění základních životních potřeb a zajištění sociální ochrany. V současné době se rozsah, význam a odpovědnost sociálních služeb podstatně rozšířil, a to jak v typologii, tak zároveň i v možnostech financování těchto služeb.

Reforma sociálních služeb byla poměrně zdlouhavým, ale zároveň nevyhnutelným procesem změn a nových příležitostí. Samotný proces transformace sociálních služeb byl zahájen zhruba po roce 1989 a příprava nového zákona trvala asi deset let.

Nyní formy a druhy sociálních služeb a jejich pravidla přesně definuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Ještě před účinností tohoto zákona byly sociální služby poskytovány podle právní úpravy z roku 1988 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení a vyhlášky č. 182/1991 Sb., Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Obě tyto normy stále méně odpovídaly potřebám sociálních služeb (Čámský a kol. 2011). Konkrétní sociální služby a jednotlivé poskytovatele lze najít v katalogu sociálních

služeb, který je pravidelně aktualizován (vždy pro jednotlivé kraje) a nejčastěji přístupný on-line na webových stránkách jednotlivých krajů České republiky.

Cíle sociální práce jsou zaměřeny na klienta a zároveň na sociální politiku. Prakticky je lze dle Americké asociace sociálních pracovníků popsat následovně:

- podpora schopností klienta v řešení problému, adaptaci na nároky a vlastní vývoj (osobnostní rozvoj);
- zprostředkování kontaktů s konkrétními agenturami, které klientovi pomohou řešit jeho problém – zprostředkovávají klientům zdroje, služby a příležitosti, které jsou pro něj při řešení problému nezbytné a potřebné;
- profesionalizace rolí sociálních pracovníků, a dopomoc a směřování aktivit k tomu, aby celý proces a systém podpory klientům byl humánní a efektivní;
- rozvoj a zlepšování sociální politiky (Matoušek 2003).

1.1 Historie sociálních služeb

Počátek vzniku sociální práce jako samostatné profese je popisován až na přelomu 19. a 20. století, ale pro současnou sociální práci mohou být důležité modely pomoci potřebným, které byly popisovány v různých historických epochách (Matoušek a Křišťan 2013).

Skutečný rozvoj v oblasti sociálních služeb nastal v ČR až s účinností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Veškeré činnosti řídicí, koordinační a metodické byly i nadále úlohou Ministerstva práce a sociálních věcí (dále pouze MPSV). Rozsáhlé změny v sociálních službách pak přišly po roce 1989. Došlo k výraznému rozšíření sociálních služeb, avšak církevní a občanský sektor zde měl stále svou roli. Významnou příležitost dostal neziskový sektor, který se své role chopil, a plní ji také v současné době. Podporovatelem neziskových organizací zřizovaných městy, kraji a obcemi bylo MPSV (Kostečka 2010).

Až do roku 2007 nebyly v České republice sociální služby řešeny komplexně a koncepčně. Problémy se objevovaly v oblasti legislativy, financování, odborného vedení či vývoje metod práce s klienty. Jednoduchá nebyla ani oblast ochrany

lidských práv klientů sociálních služeb, a deinstitucionalizace péče o klienty sociálních služeb se jevila jako nezbytná. Stejně tak je kromě deinstitucionalizace sociálních služeb dynamický rozvoj této oblasti spojován se vzděláváním pracovníků působících v sociální sféře, a celkově zvyšující se prestiž oblasti sociálních služeb (Čámský a kol. 2011).

1.2 Transformace a reforma sociálních služeb

Jak bylo uvedeno výše, zahájení procesu transformace a reformy oblasti sociálních služeb započalo po roce 1989. V praxi to znamenalo, že tento proces přinesl přeměnu dřívějšího společenského systému na systém nový. Ekonomická a sociální oblast, které se původně rozvíjeli nezávisle na sobě a nezávisle na změnách ve vývoji vyspělých zemí, byly po roce 1989 velmi úzce spjaty, a procházely po roce 1989 transformací společně. V současné době již tyto dvě oblasti nelze oddělovat a v oblasti poskytování sociálních služeb jsou na sobě významně závislé (Jančová 2017; Kostečka 2010).

Celý proces transformace je poměrně dlouhodobý, a dalo by se říci, že také časově neomezený. Sociální politika je dynamickým systémem a nikdy není možné její aktuální stav považovat za konečný. Sociální systém nebyl v této době připraven na řešení důsledků, které plynuly z realizace ekonomické reformy.

Reforma ekonomická a reforma sociální musely probíhat současně, neboť se vzájemně podmiňovaly a ovlivňovaly, a nebylo tedy možné je uskutečňovat zvlášť. Posláním sociální reformy bylo postupně měnit celý systém, neboť sociální politika uplatňovaná před rokem 1989 reagovala na odlišné poměry ve společnosti, což bylo po roce 1989 již nepřijatelné. V okamžiku, kdy došlo v České republice ke změně politických podmínek, jevila se současná sociální politika jako již nefunkční a neefektivní. Během procesu transformace těchto dvou oblastí šlo tedy o to, aby každý krok ekonomické reformy byl sociálně přijat. Sociální reformu je nutné chápat nikoliv jako jednorázový akt, ale jako reformu kontinuální (Jančová 2017).

Procesy, které charakterizovaly proces sociální reformy obecně, byly:

- podpora nestátních poskytovatelů sociálních služeb, odstranění státního monopolu, uvolňování sociálních aktivit občanů, organizace občanů a dobrovolná sdružení;
- nastolení občanské odpovědnosti a participace, opuštění státního paternalizmu;
- vytvoření správy na demokratickém základě (Jančová 2017).

V roce 2011 byla sociální reforma zaměřena na právní úpravu vycházející ze záměrů reformy, která obsahovala soubor opatření, jež sledovala níže uvedené cíle:

- snížení administrativní náročnosti pro klienty služeb;
- zefektivnění práce jednotlivých orgánů státní správy;
- zkvalitnění a zefektivnění systému péče o ohrožené děti;
- dosažení maximální možné účelnosti poskytovaných dávek;
- lepší adresnost a zacílení konkrétních sociálních dávek;
- podporu směřující ke sladění rodinného a pracovního života pro rodiny s dětmi (Čámský a kol. 2011).

V tomto období byly, v rámci sociální reformy a připravované reformy důchodového systému, zadány do vnějšího připomínkového řízení návrhy čtyř zákonů, či návrhy změn v právních úpravách. Konkrétně se jednalo o:

1. Návrh právní normy o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů.
2. Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se sjednocením výplaty nepojistných sociálních dávek.
3. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
4. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony (Čámský a kol. 2011).

Sociální reforma měla dopad na rozpočtové příjmy i rozpočtové výdaje. Jako příklad lze uvést kroky, které ovlivnily příjmovou stránku veřejného rozpočtu. Jednalo se

např. o novou definici maximálního vyměřovacího základu pro pojistné na sociální pojištění, dále pak zavedení maximálního vyměřovacího základu pro zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné (dále jen OSVČ). V praxi to vedlo k výraznému zhoršení finanční situace pro OSVČ, neboť se jejich maximální vyměřovací základ více než zdvojnásobil. Oproti tomu zaměstnancům s vysokými příjmy, a zároveň také jejich zaměstnavatelům, pak reforma ulevila od placení pojistného na sociální pojištění. Výdajová stránka veřejného rozpočtu byla v oblasti sociálních služeb ovlivněna zpřísněním poskytování příspěvku na péči (dále jen PnP). Ve chvíli, kdy příjemce PnP neuvedl, jakým způsobem bude tuto dávku využívat, výplata PnP byla zastavena. Dále došlo k zastavení výplaty po dobu hospitalizace ve zdravotnickém zařízení, nebo při pobytu v zařízení pro výkon trestu či při ústavní léčbě. Zároveň byl rozšířen okruh osob, na které přechází nárok na nevyplacenou částku PnP při úmrtí osoby, o kterou pečovaly, ale nežily společně ve stejné domácnosti. Výše charakterizovaná opatření neměla negativní dopad na příjemce dávky PnP, ale zpříšňovala kontrolu využívání této dávky a případné zastavení výplaty (Jančová 2017).

Časopis MPSV ČR (2011) uvádí pilíře reformy připravovaných legislativních změn v roce 2011, které jsou popsány dále.

Pilíř I. – sjednocení výplaty dávek

Předmětem jednání pro tento pilíř bylo sjednocení procesu výplaty nepojistných dávek sociální ochrany tak, aby o těchto dávkách rozhodoval jediný orgán. Tím by se zjednodušila administrativa a žadatel o dávky by mohl navštívit pouze jedno místo, kde by požádal o všechny dávky. V době podání návrhu o těchto dávkách rozhodovaly různé orgány státní správy a samosprávy. Např. úřad práce rozhodoval o dávkách – příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek a jiné. Obecní úřady se staraly o příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a další dávky. Obecní úřady s rozšířenou působností se pak zabývaly PnP, příspěvky na invalidní dopravu, průkazy TP, ZTP a ZTP/P. Podle návrhů MPSV se jediným orgánem, u něhož by bylo možno žádat o výše uvedené dávky, měl stát Úřad práce ČR (MPSV ČR 2011).

Pilíř II. – změny v oblasti péče a zabezpečení zdravotně postižených

U druhého pilíře plánovalo MPSV změnu ve struktuře dávek. Konkrétně se mělo jednat o to, aby z jednotlivých dávek, které byly doposud poskytovány pro zdravotně postižené a posuzovány a poskytovány samostatně u několika orgánů, vznikly pouze dvě konkrétní dávky:

- příspěvek na mobilitu (vyplácený opakovaně),
- příspěvek na zvláštní pomůcky (vyplácený jednorázově).

Oba tyto příspěvky měl dle podávaného návrhu posuzovat a vyplácet Úřad práce ČR (MPSV ČR 2011).

Pilíř III. – změny v oblasti zabezpečení osob v hmotné nouzi

Plánované legislativní záměry směřovaly zejména k následujícímu systému:

- zjednodušení administrace a sjednocení výplaty různých druhů dávek, což mělo sloužit k lepší adresnosti dávek;
- konkrétní příjmová situace žadatele o dávky v hmotné nouzi a přehled osob, k nimž má vyživovací povinnost, měla sloužit k posouzení výplaty těchto dávek;
- elektronický platební prostředek, jehož prostřednictvím měly být vypláceny dávky, kdy bylo cílem zajistit větší kontrolu využití dávek, a skutečnost, že budou spotřebovány k účelu, ke kterému byly určeny (MPSV ČR 2011).

Pilíř IV. – změny v zaměstnanosti

Připravovaný zákon se týkal zamezení nelegální práce. V době podání návrhu byla nelegální práce obtížně prokazatelná, neboť pro ni neexistovala jasná definice, která by ji přesně prokazovala. Nelegální zaměstnání vedlo k únikům v oblasti pojistného a daní. Legislativně tedy měla být zakotvena odpovědnost za přestupek a správní delikt v případě prokázání umožnění výkonu nelegální práce. Další připravované změny se měly týkat např. rekvalifikací, náhradních plnění, či pracovních agentur (MPSV ČR 2011).

Sociální práce byla vždy cílená na řešení nepříznivé sociální situace, avšak během posledních let se péče podstatně více zaměřila na člověka a jeho přístup a účast při řešení těchto situací. Podstatně více se začalo mluvit o zachování lidské důstojnosti, o péči vycházející z aktuálních potřeb klienta a jeho schopností, na aktivní spoluúčasti a zlepšení či zachování soběstačnosti klienta. Veškeré zmíněné úkony sociální péče a pomoci se však vždy odehrávaly a odehrávají v souladu se zachováním veškerých zájmů klienta, s ohledem na jeho důstojnost a v náležité kvalitě odpovídající nastaveným standardům péče.

Sociální služby byly rozděleny do třech základních typů, kde byla klientům poskytována podpora a pomoc. Jedná se o **sociální poradenství**, jehož služby jsou poskytovány ve svém základu u všech poskytovatelů sociálních služeb. Samostatným oborem je pak odborné sociální poradenství, které je již poskytováno školenými odborníky a jedná se o konkrétní úkony pomoci – např. dluhové a finanční poradenství poskytované ve specializovaných poradnách. Dalším typem sociálních služeb jsou pak **služby sociální péče**, které mají za cíl pomoci tam, kde již nestačí pomoc rodiny či známých, a své místo zde mají konkrétní služby péče – např. služby terénní, ambulantní ale i pobytové (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem či domovy pro osoby se zdravotním postižením). Posledním zmiňovaným typem jsou **služby sociální prevence**, které zamezují sociálnímu vyloučení, či zmírňují jeho následky, pokud k vyloučení dojde (např. krizové telefonní linky, noclehárny, azylové domy, tlumočnické služby a řada dalších).

Jak bylo zmíněno výše, je na každém konkrétním jednotlivci, jaký typ služby vyhledá, či jaký je mu doporučen. U každé sociální služby jsou však nastaveny standardy péče, zákon stanoví minimální vzdělávací povinnost zaměstnanců (která by měla zajistit odbornost poskytovaných služeb) a měřitelné standardy kvality. Vše zmíněné zajišťuje individuálnost péče a ohledy na osobnost jedince a zachování důstojnosti člověka.

Významný problém se odehrával a odehrává v oblasti zdravotně-sociální a pojmenování priorit této péče. Proto nastává např. transformace psychiatrické péče, řeší se koncepce dlouhodobé péče jako celku, a vláda tak opakovaně jedná o již zmíněném sociálně-zdravotním pomezí. Tato problematika se týká kromě osob se zdravotním postižením také mladých jedinců, dětí, seniorů, psychiatricky nemocných

a řady dalších skupin, které potřebují sociální služby spojené se zdravotní péčí. Cílem je vytvoření nového zákona, který bude zohledňovat již zmíněné potřeby v oblastech sociálních i zdravotních a zajistí tak potřebný řád a kvalitu v poskytované péči. Na tvorbě tohoto změnového zákona vláda soustavně pracuje.

1.3 Transformace a deinstitucionalizace v sociálních službách

Celý proces byl v České republice zahájen téměř ihned po roce 1989. Do té doby bylo v zařízeních sociálních služeb naprosto běžnou skutečností, že klienti nosili stejnozkroje, vysoké boty a byli nuceni dodržovat zavedený režim, který byl mnohdy velmi tvrdý. Poskytované služby byly tehdy označovány pojmem institucionální model, a celý tento proces poskytování sociálních služeb byl za tehdejší politické vlády podtržen skutečností, že bylo nepřípustné veřejně ukazovat někoho, kdo by měl mít nějaké postižení, či jakékoliv sociální problémy. Často se jednalo o rodiče „problematických“ dětí (objevovalo se zdravotní či psychické postižení), kteří se dostávali do nepříznivých sociálních situací. Společnost tehdy vnímala umístění těchto dětí či osob do psychiatrických léčeben, a následně do ústavů jako naprosto běžné a normální (Čámský a kol. 2011). Tato zařízení a ústavy byly většinou umístěny někde na venkově, stranou od civilizace, a režim v těchto zařízeních v žádném případě nesplňoval současné limity kvality péče, které jsou spojeny se zohledněním nemocného, jakožto plnohodnotného jedince společnosti s vlastní osobností a životním příběhem.

Proces transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb byl po roce 1989 významně ovlivněn nezbytnou aplikací principů ochrany lidských práv a vznikem standardů kvality sociálních služeb. Celý tento proces byl poznamenán vznikajícím zákonem o sociálních službách, který se v procesu transformace promítal. Proces transformace byl obtížně vnímán ze strany měst, obcí, okresů a krajů, a vyjasnění konkrétního obsahu celého procesu transformace bylo poměrně zdoluhavé (Čámský a kol. 2011).

Pojem transformace sociálních služeb znamená proces změny řízení, financování, vzdělávání, místa a formy poskytování služby. A to vždy tak, aby byla výsledná péče

poskytována, pokud možno, v domácích podmínkách. Deinstitutionalizace je pak v sociálních službách vnímána a používána ve smyslu přechodu od dosud poskytovaného dominantního způsobu poskytování sociálních služeb směrem k individualitě jedince a poskytování sociálních služeb zaměřených právě na individuální podporu života v prostředí, které je jedinci přirozené a známé.

Transformace pobytových sociálních služeb v České republice vychází z priorit Národního rozvojového plánu a Národního strategického referenčního rámce (oba pro období let 2007-2013) a byla od prvopočátku hojně podporována (Čámský a kol. 2011).

Základním východiskem sociální práce je tedy její etická dimenze, jež vychází z hodnot a legislativních norem. K základním hodnotám patří lidská práva, humanismus a sociální spravedlnost. Z těchto hodnot vycházejí principy sociálního jednání pracovníků, kdy můžeme pro názornost jmenovat např. respekt ke klientovi a jeho právo na samostatné rozhodování, dále pak nepoškozování klienta předsudky, dobročinnost, pravdomluvnost a spolehlivost (Malík Holasová 2014).

K proměně sociální práce a poskytovaných sociálních služeb došlo také na poli ekonomickém. Současné pojetí této profese je více zaměřeno na ekonomizaci práce a v praxi to znamená, že do oblasti sociální práce a služeb jsou zaváděny modely práce objevující se v tržní oblasti. Setkáváme se tak např. s podnikáním a outsourcingem, a podstatně více se v současné době prosazují poskytovatelé soukromí. Jak je uvedeno v následující tabulce 1, setkávají se mnohdy odlišná východiska sociální práce a ekonomie.

Tabulka 1: Srovnání východisek sociální práce a ekonomie

	Sociální práce	Ekonomie
společenská funkce	symbolická reprodukce skrze sociálně podporující, sociálně integrativní a kulturní pomoc	materiální zajištění obyvatelstva, konstituování materiálního reprodukčního systému
očekávání v jednání	kompensace ekonomických, kulturních a sociálních obtíží	sociální a materiální blahobyt
východiska jednání	odborná operacionalizace sociální pomoci, profesionální pomoc a podpora	ekonomická efektivita, úsporné jednání s omezenými zdroji
cíle jednání	společenská spoluúčast, prosazování sociální spravedlnosti	maximalizace zisku
nástroje	komunikace, interakce	peníze, moc
typy jednání	orientované pochopením, komunikativní	instrumentální
paradoxy jednání	dvojitý mandát: pomoc a kontrola	vznik sociálních nerovností ve společnosti blahobytu
hlavní organizační formy	Neziskové	ziskové
principy produkce	spojená produkce, poskytování a konzumace služby	možnost odloženého skladování produktů

Zdroj: vlastní zpracování dle Malík Holasové, 2014

V souvislosti s novými požadavky na sociální práci, kdy je kladen důraz na ekonomickou efektivitu, dochází ke změnám, jež ovlivňují definice úkolů a cílových skupin sociální práce. Na základě těchto skutečností se mění samotné organizace, používaný jazyk (pojmy) a mění se metody sociální práce. Nově se v sociální práci setkáváme s pojmem manažerismus, kdy jsou organizace řízeny školenými manažery, jež využívají pro dosažení úspěchu naučených a osvědčených manažerských postupů. Pro kvalitu sociální práce to v praxi znamená různá stanoviska a pojetí vycházející právě ze zmíněné ekonomizace a manažerské orientace. Tabulka č. 2 pak názorně ukazuje rozdíl mezi tržním a profesním přístupem v sociální práci, kde je zřejmý rozdíl mezi prací spíše intuitivní, a přístupem přesně daným a stanoveným.

Tabulka 2: Rozdíly mezi tržním a profesním přístupem

	Profesní přístup	Tržní přístup
východiska pomoci	• ohled na práva občanů někdy i za cenu finanční neefektivnosti • dominance: potřeba klienta • primárně je vnímána různost potřeb klienta, čemuž odpovídá zajištění komplexní pomoci	• ohled na potřeby organizací služeb a jejich finanční možnosti, důležitá je finanční efektivnost - dominance: vliv zdrojů organizace, podle kterých jsou poskytovány patřičné služby - primárně je kladen důraz na ekonomickou kalkulaci
forma	• komplexní pomoc	• vytvoření balíčků služeb
pohled na sociální problém	• komplexní hledisko, posuzují profesionálové • zaměřeno na dlouhodobé řešení	• lineární hledisko (krátkodobé řešení cílově zaměřené)
pohled na problém klienta	• dle znalostí a zkušeností profesionálů • důraz na porozumění klientovi • dominance myšlení při posouzení a řešení problémů	• dle stanovených postupů, plánů a cílů • dominance činností dle nastavených cílů a plánů
postavení klienta	• klient nedokáže vždy posoudit svou situaci a není vždy zcela informován o nejvhodnějších formách pomoci • klient je spíše pasivní příjemce	• zákazník je vždy zcela informován o svých potřebách a o tom, jaká služba je pro něj nejlepší • zákazník je aktivní spoluúčastník
terminologie	• klient, pomoc • expertní, základy v ideologii, politice • diskuze o prostředcích veřejných služeb	• zákazník, spotřebitel, uživatel, služba • technicistní • diskuze o cílech veřejných služeb
hodnocení poskytované pomoci	• obtížně měřitelné z důvodu komplexního posouzení situace, obtížné formulaci příčin a řešení komplexního pojetí problémů • nekvantifikovatelnost výsledků, důraz na hodnocení kvality • kritéria: individuální posouzení expertem, důraz na schopnosti pracovníků přímé péče • role: zodpovědnost zaměstnanců, dodržování etického kodexu	• přesně vymezená kritéria • měřitelná • důraz na kvalitativní ukazatele • kritéria: standardy • role standardizovaných postupů, kontrola kvality práce • inspekce, audity
řízení organizace	• profesionálními byrokraty, profesionály – asociace • sebekontrola	• převážně manažery • vnější kontrola, pravidla

Zdroj: vlastní zpracování dle Malík Holasové, 2014

V novodobé sociální práci se setkáváme s pojmem klient jako zákazník. Znamená to, že v současnosti je klient (uživatel sociální služby) vnímán jako zadavatel, zákazník, příjemce aj. Prioritou sociálních služeb je individualita požadavku a přístupů, a s tím spojený spokojený zákazník. Znamená to tedy, že role klienta jako zákazníka a zadavatele zakázky je posílena. Změna nastala také ve smyslu financování služeb. Což v praxi znamená, že PnP by měl být nastaven tak, aby si subjekt (myšleno zákazník, zadavatel zakázky, klient) mohl zaplatit potřebnou službu. Mezi jednotlivými poskytovateli tak může docházet k určitému konkurenčnímu boji a soupeření (což je pravděpodobně trendem současného systému a způsobu poskytování služeb – klient má možnost výběru a poskytovatel již není striktně určen regionalistou).

Obecně lze tedy konstatovat, že současné pojetí a výkon sociální práce je zaměřen na intervenci potřebným ve smyslu poskytnutí produktu zákazníkovi. Služby jsou poskytovány jednotlivci i organizacemi, a největší podíl služeb stále poskytuje stát. Sociální služby vždy korespondují s ekonomickou oblastí služeb, ale jejich konkrétní specifikace je dána kritériem sociální potřeby, kdy je úkolem zabezpečit osoby v nouzi. Sociální služby jsou specifickou komoditou a nepodléhají vždy tržním zákonitostem nabídky a poptávky. Významnou roli zde hraje etika a řada dalších faktorů. Ekonomizace sociální práce může však přinášet také řadu kladných efektů, kterými je např. důraz na transparentnost služby, zlepšení marketinku organizací a úspora organizačních nákladů. Samy organizace poskytující sociální služby usilují o to, aby jejich fungování bylo co nejefektivnější a hospodárné (Malík Holasová 2014).

1.4 Druhy sociálních služeb a úhrada nákladů za poskytování sociálních služeb

Tato oblast je jasně definována zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který ve své třetí části uvádí následující informace. Základní druhy sociální péče jsou sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Základní formy poskytování sociální péče jsou celkem tři a stupňují se dle míry kontaktu pečujícího s klientem. Řadíme sem služby terénní, ambulantní a pobytové. Typy zařízení sociálních služeb jsou například domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem,

azylové domy, sociální poradny a mnoho dalších. Jejich kompletní výčet je k nahlédnutí v příloze A.

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb jsou:

- pomoc při zvládání všedních úkonů péče o vlastní osobu;
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu;
- poskytnutí stravy nebo pomoc při jejím zajištění;
- poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování;
- pomoc při péči o domácnost;
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti;
- sociální poradenství;
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím;
- sociálně terapeutické činnosti;
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí;
- telefonická krizová pomoc;
- nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k socializaci;
- podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností (Česko 2006).

Kromě výše uvedeného dělení lze rozlišovat **sociální služby poskytované za úhradu** a **služby bezúhradové**. Tato skutečnost se odráží jak v samotném fungování služby, tak následně ve způsobu financování služby, poskytování dotací a dalších oblastí s financemi spojenými.

Bezúhradové služby jsou např. všechny druhy sociálního poradenství (včetně veškerého poradenství odborného), ranná péče, krizová a telefonická krizová pomoc, tlumočnické služby, terénní programy, různé terapeutické dílny, aktivizační služby, služby následné péče apod.

Úhradovými službami pak jsou veškeré služby poskytované v týdenních stacionářích, domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech pro seniory, domovech

se zvláštním režimem a sociálně-zdravotnických zařízeních lůžkové péče. V těchto zařízeních hradí klienti služeb za ubytování, stravu a sjednanou péči (Česko 2006).

1.5 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

V České republice došlo aplikací zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen zákon), k řadě změn, které nejsou v současných sociálních službách ani do dnešního dne zcela ukotveny. Pro pochopení tohoto zákona není možné znát pouze jeho paragrafové znění, ale je nezbytné proniknout také do filozofie, kterou nese, znát důvody vzniku a cíle, které tento zákon sleduje a přináší.

Základními cíli tohoto zákona jsou především zabezpečení sociální péče všem potřebným a náprava deformovaných právních vztahů mezi státem, uživateli služeb a poskytovateli. I přes skutečnost, že před rokem 1989 byl celý systém pomoci poměrně značně propracován, nebyla respektována lidská práva, a zapomínalo se na důstojnost jedince (klienta služby). S tímto zákonem přišlo do oblasti sociálních služeb nastolení rovnoprávnosti, dobrovolnosti, individuální přístup a snaha o nevyčleňování příjemců sociální služby z jejich přirozeného prostředí (Čámský a kol. 2011).

Sociální služby jsou poskytovány na smluvním základě a smlouva, která obsahuje přesně vyjednané podmínky poskytování péče, je zcela dobrovolná. Samotná smlouva je řízena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, avšak její obsah koresponduje s legislativně ukotvenými zákonitostmi zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Společně se smlouvou je poskytovatel povinen dodržovat také standardy kvality sociálních služeb, které jsou popsány v příloze prováděcí vyhlášky k zákonu o sociálních službách.

Základní zásady zákona jsou:

- bezplatné sociální poradenství pro každého;
- zachování lidské důstojnosti a respekt k veškerým zájmům jedince (občanské, lidské a oprávněné zájmy);
- individualita přístupu;

- aktivizace jedinců k samostatnosti;
- podpora jedince při zakotvení v přirozeném sociálním prostředí;
- rovnoprávnost;
- dobrovolnost (Česko 2006).

Pro naplnění cílů právní úpravy zmíněného zákona vznikla řada novinek a legislativních změn, mezi které patří změny v oblasti:

- příspěvek na péči;
- registrace poskytovatele sociálních služeb (přesné podmínky pro udělení registrace);
- smlouva o poskytování sociálních služeb;
- standardy kvality sociálních služeb;
- fyzické osoby jako poskytovatelé sociálních služeb;
- inspekce poskytování sociálních služeb (Čámský a kol. 2011).

Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

Povinnosti poskytovatelů, které jsou při svých činnostech zavázáni dodržovat, jsou popsány v § 88 a §89 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tyto povinnosti jsou převážně zaměřeny na ochranu lidských práv. Pro představu lze uvést základní povinnosti poskytovatelů, které jsou uvedeny v § 88:

- informace a srozumitelnost;
- dodržování práv a oprávněných zájmů uživatelů služby a zároveň zamezení střetu zájmů;
- písemná vnitřní pravidla popisující způsoby poskytování služeb;
- individuální plánování průběhu sociální služby – vždy probíhá ve spolupráci s klientem služby a jeho aktivním zapojení v celém procesu;
- evidence odmítnutých žadatelů o službu – týká se zájemců odmítnutých pro nedostatečnou kapacitu služby;
- smlouva o poskytnutí sociální služby, která slouží jako transparentní vymezení dohodnutých a nastavených podmínek poskytované služby aj (Česko 2006).

§ 89 je pak zaměřen na opatření omezující pohyb osob, jejichž užití v sociálních službách je sledováno a podléhá povinnosti hlášení příslušnému krajskému úřadu a MPSV (Česko 2006).

Trendem současnosti je v oblasti poskytování sociálních služeb převzetí fungujícího modelu ze zahraničí. Kromě tohoto úkolu se sociální služby zaměřují na integraci osob se zdravotním postižením do společnosti. Tento proces přeměny sociálních služeb spadá do transformace sociálních služeb a dotýká se všech osob využívajících sociální služby a osob v nepříznivých sociálních situacích.

1.6 Současnost sociálních služeb v České republice

V minulosti byla odpovědnost za poskytování sociálních služeb převážně přiřčena a očekávána od státu. V současnosti jsou poskytovateli sociálních služeb jednotlivci, obce a komunity, kraje, občanské společnosti a stát (Malíková 2020).

Poskytovatelem sociálních služeb může být právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách. Nejsou to rodinní příslušníci nebo asistenti sociální péče, kteří pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí, a stejně tak není poskytovatelem sociální služeb subjekt, který není registrován jako poskytovatel sociálních služeb ve smyslu tohoto zákona (MPSV ČR 2023).

Jak bylo již zmíněno v předchozích částech, hlavními poskytovateli sociálních služeb jsou v současné době kraje, města, obce a jednotlivci. Vedle státních, městských, obecních a soukromých organizací se objevuje sektor organizací neziskových, které jsou důležitou součástí poskytovatelů, ale jejich hlavním znakem je skutečnost, že nebyly založeny za účelem dosahování zisku (Pelikánová 2018).

Krajské organizace a poskytovatelé sociálních služeb zřizované Krajskými úřady, fungují na základě pravidel nastavených každým konkrétním krajem. Dříve představovaly státní a krajské organizace většinu poskytovatelů sociálních služeb. V současné době těchto poskytovatelů ubývá a řada z původních státních či krajem zřizovaných organizací buď zcela zanikla, nebo byla převedena pod příslušná města

či obce. Krajské úřady v současnosti významně zvažují vznik každé nové služby, neboť taková služba očekává podporu a financování právě ze strany kraje.

Poměrně značný rozmach je mezi poskytovateli sociálních služeb soukromými, kteří fungují v právních formách obchodních společností. Setkáváme se zde se službami provozovanými právníckými osobami, soukromými osobami a zároveň zde významný podíl zastupují také nestátní neziskové organizace.

Služby tedy mohou mít komerční i nekomerční charakter. Společnost stále vnímá soukromého poskytovatele sociálních služeb primárně jako podnikatele, který službu provozuje pouze za účelem zisku. V reálném světě soukromých poskytovatelů sociálních služeb se setkáváme s poskytovateli, kteří mají z provozování takových služeb skutečně prospěch. Jelikož se zpravidla vždy jedná o služby registrované, kdy úhrada za službu je stanovena stropem vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, získává taková služba finance od svých klientů formou řady nadstandardních služeb a balíčků, které jsou dobrovolné, ale bez jejich odběru je nemyslitelné, aby se zájemce o takovou službu stal klientem této konkrétní služby (Česko 2006).

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, stanoví pro pobytové sociální služby (tyto jsou předmětem praktické části diplomové práce) výši úhrad následovně:

- 280 Kč denně celkem za poskytnutí ubytování,
- 235 Kč denně za celodenní stravu, včetně provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy (Česko 2006).

Kromě tohoto příjmu má poskytovatel nárok získat od klienta služby také dávku PnP, která je v roce 2022 již stanovena v nové výši. Pro ilustraci je v následující tabulce 3 uvedena výše dřívější a zároveň navýšení některých stupňů závislosti od roku 2022, poskytovaná uživatelům sociálních služeb nad 18 let věku.

Tabulka 3: Výše PnP

Stupeň PnP	Výše PnP (v Kč)	
	do roku 2022	rok 2022 a dále
I.	880	880
II.	4 400	4 400
III.	8 800	12 800
IV.	13 200	19 200

zdroj: vlastní

1.7 Sociální služby v zahraničí

Ve všech evropských zemích je úprava problematiky poskytování sociální práce a sociálních služeb plně v kompetenci národní vlády každé konkrétně země. Právě z tohoto důvodu se kvalita a způsob sociální péče a jejich nastavení velmi různí.

Evropské země prošly od roku 2000 řadou změn, a díky modernizaci veřejné správy přišla do členských zemí Evropské unie také řada nových nástrojů. Byly zavedeny standardy kvality (tyto většinou vznikaly na základě spolupráce a doporučení z více rozvinutých zemí či na základě tlaků profesních asociací sociálních pracovníků), je slyšet o boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení, objevují se pojmy jako benchmarking, management kvality, decentralizace či outsourcing. Většina zemí Evropské unie také využívá některý ze systémů hodnocení kvality, a díky tomu je rozdílnost mezi jednotlivými službami a poskytovateli poměrně markantní.

Změny v řízení sociálních služeb a sociální práce celkově s sebou přinesly podstatné zvýšení byrokratické zátěže, avšak na druhou stranu větší orientaci na klienta a jeho vyšší angažovanost při řešení problému.

Průkopníkem modernizace sociálních služeb byla Anglie, která veřejnou správu modernizovala jako první a jako první také zavedla standardy kvality. Jiné podmínky poskytování služeb a měření kvality jsou v zahraničních zemích výrazné, a proto je v následující části tato problematika pouze nastíněna ve svém základu, nikoliv nějak hlouběji analyzována (Malík Holasová 2014).

1.7.1 Anglie

K proměně sociálních služeb v Anglii začalo docházet zhruba od 80. let 20. století. Změna veřejné správy znamenala privatizaci služeb, vznik konkurenčního prostředí mezi službami a nové manažerské metody. V počátcích proměny bylo snahou určit jasné cíle veřejných služeb a vyvinout vhodná měřítka výkonu. Postupně vstupovala do všech změn stále více potřeba zlepšování kvality a daleko větší pozornost na individualitu jedince a individuální potřeby konkrétních klientů sociální služby. V sociálních službách se významně angažoval institut Audit Commission a Social Service Inspectorate, který byl zaměřený na hodnocení kvality služeb. Po roce 1997 byly do služeb prosazovány standardy kvality a cíle sociálních služeb. Daleko více byla modernizace v tomto období zaměřena na ekonomickou efektivitu služby a rozšiřování komerční praxe a také podnikání do sociálních služeb (Malík Holasová 2014).

Od roku 2001 působí v Anglii Social Care Institute for Excellence, jež se snaží o podporu služeb a šíření příkladů dobré praxe. V Anglii také funguje určitý systém přidělování hvězd, kterým se pravděpodobně inspirovala také Česká republika, která se tímto systémem také zabývá a každoročně v rámci svého výročního kongresu přiděluje ceny kvality (počty hvězd) organizacím, které se do tohoto systému přihlásily a o přidělení hvězd usilují.

Od roku 2009 je v Anglii aktivní nezávislá komise Care Quality Commission, která má za úkol kontrolu a regulaci sociálních a zdravotních služeb. Na webových stránkách jednotlivých organizací jsou zveřejněny zprávy o plnění národních standardů, a široká veřejnost má díky tomu povědomí o kvalitě a fungování konkrétní služby (Malík Holasová 2014).

1.7.2 Slovensko

K rozvoji sociální práce došlo na Slovensku až po roce 1994, kdy jedním ze zásadních impulzů pro změnu bylo negativní hodnocení způsobu poskytování sociálních služeb na Slovensku od zahraničních konzultantů. V roce 1996 byly vydány personální standardy v sociálních službách a v roce 2003 začaly probíhat semináře zaměřené na

kvalitu sociálních služeb. V roce 2008 byl přijat zákon č. 448/2008 Zb., o sociálních službách a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenském podnikání. Tento zákon je svým obsahem obdobně koncipován jako zákon platný v České republice. Lze konstatovat, že tento zákon definuje sociální službu, poskytovatele i druhy služeb, upravuje požadavky na kvalitu a stanoví tři oblasti hodnocení kvality – podmínky personální, procedurální a provozní. Na Slovensku není používán termín standardy kvality, ale podmínky pro poskytování kvality. Kontrolu pak provádí pověření státní úředníci, nikoliv inspekce kvality, jak je tomu v České republice (Malík Holasová 2014)

Sociální práce je na Slovensku v současné době vnímána jako samostatná oblast poznání i praktické činnosti. Ve společnosti má své významné místo a je vnímána jako nezbytná součást kvalitního života.

Výkon sociální práce na Slovensku upravuje od 1. ledna 2015 zákon č. 219/2014 Z.z., o sociální práci a o podmínkách výkonu některých odborných činností v oblasti sociálních věcí a rodiny a o změně a doplnění některých zákonů (Zákon č. 219/2014 Z.z., o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Před účinností tohoto zákona na Slovensku neexistovala žádná komplexní úprava podmínek výkonu sociální práce. Pohled veřejnosti na sociální práci dříve zkreslovala i zmíněná skutečnost, kdy sociální práce nebyla nijak ukotvena a vymezena. Tímto zákonem slibovalo slovenské Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny posílení statusu sociálních pracovníků (Slovensko 2014; MPSV ČR 2018).

S účinností tohoto zákona může činnosti sociální práce vykonávat pouze osoba s vysokoškolským vzděláním, které je zaměřeno na obor sociální práce. Na úrovni magisterského studia lze tedy vykonávat povolání sociálního pracovníka a na úrovni studia bakalářského lze vykonávat povolání u nás známé jako asistent sociální práce.

Součástí zákona jsou kromě zmíněných podmínek na vzdělání, také ustanovení o zřízení profesní organizace – Slovenské komory sociálních pracovníků a asistentů sociální práce (Slovensko 2014; MPSV ČR 2018).

Největší počet sociálních pracovníků působí na Slovensku v oblasti sociálních služeb, sociálně-právní ochrany dětí, dávkových systémech a v oblasti kompenzací těžkých zdravotních postižení. Na Slovensku je sociální práce mimo rezort Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny vykonávána také v rezortech zdravotnictví, spravedlnosti, vnitra či školství (MPSV ČR 2018).

Rozdíly sociální práce na Slovensku a v České republice

Jak vyplývá ze zhodnocení studijní cesty na Slovensko (tato byla uspořádána v rámci projektu Systémová podpora pro výkon sociální práce II.), o kterých se je možné dočíst v souhrnné brožuře shromažďující získané poznatky od účastnic této cesty, tak zásadní rozdíl je ve způsobu financování sociálních služeb (MPSV ČR 2018).

Jedná se o dotace, příspěvky na péči a úhradu od zdravotních pojišťoven za poskytovanou zdravotní péči v pobytové sociální službě. Další významnou oblastí jsou stupně závislosti na péči druhé osoby, které jsou ve Slovenské republice rozděleny do šesti stupňů. Klienti v pobytových službách mají čtvrtý, pátý a šestý stupeň závislosti na péči, takže se nestává, že by v pobytové službě byl klient, který službu skutečně nepotřebuje. Zajímavá je také skutečnost, že příspěvek na péči na Slovensku nepatří a není vyplácen klientovi. Pobytová zařízení dostávají od krajských úřadů dotaci na lůžko a její výše se odvíjí od náročnosti cílové skupiny. Co se týká sociálních šetření, tak ta si na Slovensku neprovádí sociální pracovník dané služby a nevybírá si sám nového klienta. Na Slovensku funguje posudkový lékař a posudkový sociální pracovník. Tito po posouzení zájemce přidělují konkrétní sociální službě (MPSV ČR 2018).

Důkazem kvality služby je pro organizace získaná akreditace, kterou služba dostává vždy na určitou dobu a poté se musí znovu prokázat, aby jí byla akreditace opakovaně udělena.

Zdravotní pojišťovny platí za úkony zdravotní péče paušál a úhrada od pojišťoven tedy není odrazem skutečně poskytnuté péče.

Ohledně financování je určitě velkou motivací již fungující systém vyživovací povinnosti od dětí směrem k rodičům, která v České republice zatím není legislativně

stanovena. Pro poskytovatele sociální péče by však byla vyživovací povinnost dětí vůči rodičům významným pomocníkem a určitě je na zvážení vládnoucích stran změna zákona a její legislativní ukotvení (MPSV ČR 2018).

1.7.3 Německo

Stejně jako v Anglii, došlo také v Německu v 80. letech 20. století ke krizi sociálního státu a začalo se hovořit o problémech s financováním sociální práce. Začalo se daleko více pohlížet na efektivitu práce poskytovatelů sociální práce a narůstající problematice sociálních problémů neprospělo ani připojení nových spolkových zemí Německa. Veřejná správa byla v této době modernizována a podstatně více se hovořilo o hospodárnosti sociální práce a řada aktivit byla zaměřena také na sledování kvality služeb.

Od 90. let 20. století došlo díky modernizaci veřejné správy k prosazování ekonomických aspektů při spolupráci mezi státními o nestátními poskytovateli sociálních služeb. Nejsou zde stanoveny národní standardy kvality. Poskytovatelé mají kvalitu rozvíjet, ale je čistě na nich, jakým způsobem. V současné době existují určité normy a standardy kvality, ale pouze pro oblast mateřských škol a péče o seniory. Management kvality je v Německu hodnocen využíváním řady systémů, kdy pro nás je asi nejznámější systém TQM (Total quality management), o kterém můžeme slyšet v naší republice díky snahám Asociace poskytovatelů sociálních služeb, a aktivitám prezidenta asociace Ing. Jiřího Horeckého, Ph.D., MBA (Malík Holasová, 2014).

V Německu funguje profesní svaz (Německý profesní svaz pro sociální práci – Der Deutsche Berufsverband für Soziale Arbeit e.V.), který má více než stoletou tradici a sdružuje přes 6000 členů. Tento svaz založil v roce 2002 dobrovolný Profesní registr pro sociální práci a zpracoval také hodnotící dotazník pro sebehodnocení kvality v sociální práci.

V Německu se kritéria kvality dělí do třech základních úrovní:

- koncept institucionální a společenský (pomůcky, ochrana dat, odborná literatura, supervize, další vzdělávání apod.);
- oblast kompetencí (např. kvalifikace potřebná pro výkon profese, profesní identita apod.);
- oblast jednání s klienty (transparentnost kvality, smlouva mezi pracovníkem a klientem, profesní mlčenlivost apod.) (Malík Holasová 2014).

Organizace, které se v Německu zabývají kvalitou v oblasti sociální práce jsou např.) Diakonisches Institut für Qualitätsentwicklung (rozvíjí kvalitu služeb v diakoniích a využívají např. systémy hodnocení ISO a TQM), Institut für Qualitätskennzeichnung von sozialen Dienstleistungen GmbH (definuje kritéria kvality pro oblast práce zdravotní a sociální, ubytování, stravování a management pro služby pobytové, denní i ambulantní). Dalším systémem využívaným v Německu je provádění inspekcí kvality společností Medizinischer Dienst der Krankenversicherung, který je součástí zdravotního pojištění. Výsledky jsou zveřejňovány na internetu a je prováděn každoročně.

Od roku 2011 jsou organizací Deutschen Gesellschaft für Care und Case Management udělovány ceny inovací pro příklady dobré praxe case managementu. Tyto ceny vypovídají o inovacích v praxi, a týkají se oblastí péče, sociální práce a rehabilitace (Malík Holasová 2014).

Laická společnost, a také řada té odborné, vnímá sociální služby poskytované v Německu jako služby drahé. Aby si mohl běžný občan dovolit využít systém sociálních služeb v Německu, musí mít dostatečnou výši důchodu, ze kterého služby zaplatí, případně využít vlastních úspor, nebo prodat movitý majetek, ze kterého služby hradí. Předem domluvená úhrada za sociální službu je zde totiž trvalá, a i ve chvíli, kdy klientovi dojdou úspory, musí být tato částka hrazena. Z těchto důvodů je pro některé občany žijící v pohraničí vhodnější a efektivnější využít sociální služby v České republice, neboť jsou pro ně podstatně levnější (ne však vždy dostupnější).

V roce 1995 zde bylo zavedeno tzv. pojištění pečovatelské služby. Jedná se o pravidelný příspěvek ve výši 1,95 % z hrubé mzdy, který je odváděn zdravotní

pojišťovně. Bezdětní, starší než 23let, odvádí dokonce 2,2 %. Zdravotní pojišťovny za tímto účelem vedou oddělený fond, který je mimo zdravotní pojištění. Toto pojištění osoba čerpá ve chvíli, kdy jí choroba či postižení brání v plnění denních činností alespoň po dobu 6 měsíců. Konkrétní výše podpory poté závisí na zhodnocení potřebné péče (Deloitte 2015).

1.7.4 Rakousko

Dokument Kvalita v sociální práci (Qualität in der Sozialen Arbeit) přijal Rakouský profesní svaz pro sociální pracovníky v roce 2002. Dokument sleduje tři základní dimenze kvality (kvalitu procesní, kvalitu strukturní a kvalitu výsledků). Právní předpisy nastavené v Rakousku ošetřují dostupnost péče, která musí být zajištěna jednotlivými spolkovými zeměmi a stanovují dovednosti a kvalifikaci sociálních pracovníků.

Ani v Rakousku nejsou zatím stanoveny národní standardy kvality a používanými externími modely řízení kvality jsou systémy ISO či Pečeť kvality. Používané interní systémy k hodnocení kvality jsou EFQM (model excellence), QAP (model podle evropské nadace pro řízení kvality EFQM používaný také ve Švýcarsku) a E-Qalin (tento model je nejvíce zaměřený na hodnocení kvality v sociální péči o seniory).

Od roku 2013 začal v Rakousku fungovat Národní certifikát kvality (Das Nationale Qualitätszertifikat, NQZ). Tento certifikát je primárně určen pro hodnocení rakouských pečovatelských domů a domovů pro seniory (Malík Holasová 2014).

1.7.5 Izrael

Sociální služby v Izraeli jsou nejvíce využívány a vyhledávány osobami žijícími v chudobě, seniory, dysfunkčními rodiči, zneužívanými či zanedbávanými dětmi či mládeží, osobami se specifickými potřebami, postiženými lidmi a chronicky nemocnými, oběťmi násilí a osobami závislými na návykových látkách. Izrael je zemí, která se vyznačuje vysokou imigrací a klade vysoký důraz na život v komunitě. Sociální služby jsou zde poskytovány všem potřebným, bez rozdílu národnosti a s ohledem na jejich odlišné potřeby.

Každá jednotlivá služba má své standardy kvality požadované ministerstvem, avšak k jejich dokončení je ještě dlouhá cesta. Izraelská vláda společně s odborníky na sociální služby vyvinuly měřicí systém pro hodnocení kvality, který je postupně zaváděn do praxe (Kašpárek 2013).

Zákon o sociálních službách z roku 1958 uvádí, že za poskytování sociálních služeb jsou v Izraeli zodpovědné městské úřady a orgány místní správy. Celkem 75 % rozpočtu na sociální služby v Izraeli hradí vláda, a celostátně poskytované služby (adopce, probace aj.) jsou zřizovány a provozovány přímo ministerstvem. Národní pojišťovna poskytuje v Izraeli celou škálu sociálních dávek (přídavky rodinám i jednotlivcům, kteří se ocitají pod hranici minima, dále přídavky na děti, podpora v nezaměstnanosti, veškeré důchody, mateřské příspěvky, PnP a jiné).

Ministerstvo sociálních věcí určuje v Izraeli sociální politiku, plánuje, stanovuje regulace pro provozování sociálních služeb, iniciuje legislativní procesy a změny, a zároveň také dohlíží na služby poskytované subjekty veřejnými i soukromými (Kašpárek 2013).

1.7.6 Švýcarsko

Švýcarsko, i přes to, že není členem Evropské unie, tak náleží do evropského prostoru a dochází tam k rozvoji sociálních služeb. Pro sociální práci ve Švýcarsku funguje více profesních organizací a existuje řada projektů, které se zabývají kvalitou sociální práce. Neexistují tam národní standardy kvality, ale existuje několik systémů, které slouží k ověřování kvality jednotlivých oblastí sociální práce.

Používanými systémy hodnocení kvality ve Švýcarsku jsou např. QAP systém (model podle nadace EFQM), Q-Word Heime (tento systém se aplikuje převážně ve středním Švýcarsku a je zaměřený na hodnocení kvality veřejností i odborníky). Například domovy pro seniory mají ve Švýcarsku za povinnost aplikovat některý ze systémů hodnocení kvality, a zákon neurčuje, který přesně to má být. Dána je pouze dvouletá povinnost (Malík Holasová 2014).

Reportáž ze studijní cesty do Švýcarska, která je uveřejněna v časopise Sociální služby uvádí, že Švýcarsko má velmi propracované postupy etické, a při řešení

problémů, kdy klient není schopen rozhodovat sám, se dobře uplatňuje etická komise složená z odborných pracovníků i rodinných příslušníků (v naší republice spíše známo pod pojmem multidisciplinární tým – využívá se více pro řešení otázek zdravotního stavu, ale funkce je téměř srovnatelná). Dobře ve Švýcarsku funguje také systém dobrovolnictví, poradenství a péče o rodiny nemocných (Dohnalová 2015). Určitě je vhodné se některými fungujícími systémy inspirovat a např. Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky vyvíjí v tomto směru řadu aktivit.

1.7.7 Itálie

Sociální práce byla v Itálii zpočátku ovlivněna různými charitativními organizacemi a jako profese se začala vyvíjet až po druhé světové válce. Studovat obor na vysoké škole bylo možné od roku 1990, a sociální pracovníci měli a mají možnost pracovat ve zdravotnictví, vězeňství, v péči o hendikepované apod. Národní standardy kvality zde nejsou a sociální práce je řízena regionálně. Kontrola a hodnocení kvality tedy probíhají na základě pravidel stanovených danou provincií / regionem.

Rozdíl je mezi severními a jižními provinciemi státu. Severní provincie měli možnost rozvoje a rozkvětu sociálních služeb, a oproti tomu v jižních částech země je péče spíše neformální, neboť sociální služby zde chybí. V Itálii je za sociální pomoc odpovědná správa autonomních provincií. Poskytovatelé sociálních služeb v Itálii musí zveřejnit Chartu sociálních služeb a všichni neziskoví poskytovatelé se musí registrovat u místních úřadů. Certifikace a hodnocení kvality, které mohou organizace využít, jsou administrativně i finančně náročné. Pro kontrolu kvality jsou využívány normy ISO 9000, které byly modifikovány italským orgánem Ente Nazionale Italiano di Unificazione. Nad kritérii výsledků služby však převažují kritéria procesní a strukturální (Malík Holasová 2014).

Jak je uvedeno v předchozích částech, je sociální práce v zahraničí a způsoby měření kvality pro Českou republiku velkou inspirací. Z řady zkušeností lze čerpat, a již fungující modely zavádět do běžné praxe. Jak v měření kvality a hodnocení péče, tak také ve způsobu financování má systém sociální práce a sociálních služeb fungující v České republice mezery. Jsou oblasti, ve kterých jsou naše sociální služby dále, ale jsou také oblasti, kde se můžeme učit a inspirovat.

2 Financování a nástroje hodnocení hospodaření poskytovatelů sociálních služeb

MPSV v České republice zřídilo a provozuje sekce rodinné politiky a sociálních služeb. Zde jsou dva odbory, konkrétně 22 – Odbor koncepce sociálních služeb a sociální práce a 26 – Odbor inspekcí, výkonu akreditací, financování v oblasti sociálních služeb, sociálněprávní ochrany dětí a sociální práce. Jednotlivých úkolů této sekce je mnoho. Pro příklad a jasnější představu lze uvést např. úlohu při tvorbě celkové koncepce ekonomiky sociálních služeb, dále pak spolupráci s úředními orgány státní a místní správy (při řízeních tkajících se financování sociálních služeb), tvorba metodik týkajících se financování (dotace), kontrolní činnost apod (MPSV ČR 2022).

Kromě MPSV (státu) jsou zúčastněnými stranami financování systému sociálních služeb také územní samosprávné celky, poskytovatelé, uživatelé a ostatní drobní donátoři. Nástroje financování je vhodné kombinovat a je nezbytné myslet na to, že každá sociální situace vyžaduje specifickou kombinaci nástrojů financování. Mechanismus financování sociálních služeb je kvalitní tehdy, kdy podporuje zamýšlené chování subjektů i objektů (uživatelé sociálních služeb) sociální politiky (Mazánková 2020).

Definice různých zdrojů (Vostatek 2013; Herman a kol. 2008) se shodují, že hlavní princip financování sociálních služeb je vícezdrojový a stojí na čtyřech stěžejních pilířích, kterými jsou:

1. platby klientů/uživatelů sociálních služeb,
2. dotace z veřejných rozpočtů,
3. příspěvek na péči (dále jen PnP) dle § 11, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách,
4. úhrada ošetrovatelské a rehabilitační péče ze zdrojů veřejného zdravotního pojištění.

I přes tyto stěžejní zdroje financí přicházejících do organizace poskytovatele sociálních služeb, se řada poskytovatelů každoročně potýká s výrazným

nedostatkem finančních zdrojů, a ekonomové těchto organizací musí počítat a promýšlet kam a jak investovat.

2.1 Spoluúčast měst a obcí

Ze závěrů jednání na Krajských úřadech, MPSV a dle zpráv z Asociace poskytovatelů sociálních služeb je patrné, že nově připravovaný návrh financování sociálních služeb se v bodě dotací z veřejných rozpočtů zaměřuje na povinnou spoluúčast obcí a měst. V praxi to znamená, že města i obce by se měly spolupodílet na financování každé konkrétní služby, která pečuje o jejich občany (dokumenty zasílané elektronicky členům APSS a profesní komory sociálních pracovníků).

V běžné praxi funguje tento model tak, že poskytovatel sociálních služeb, který je zařazen v Základní síti poskytovatelů sociálních služeb a má možnost využít dotace ze státního rozpočtu, které jsou rozdělovány příslušnými Krajskými úřady (záleží, kterým Krajským úřadem je poskytovatel registrován, či na území kterého funguje, a který Krajský úřad ho případně kolika lůžky zařadil do Základní sítě poskytovatelů sociálních služeb), tak každoročně žádá u příslušných měst či obcí (záleží na místě trvalého pobytu, kde je klient služby hlášen) o spoluúčast na úhradě nákladů na pobyt klienta služby. Tento příspěvek není legislativně nijak ustanoven a záleží na každém městě či obci, zda z vlastních rozpočtů, a v jaké formě, příspěvek poskytnou. Tento příspěvek není nijak vázaný a pravidelně opakovatelný, a proto o něj poskytovatel musí každoročně žádat znovu. Rozdílná bývá i forma příspěvku. Některá města a obce přistupují k pověření vystavenému Krajským úřadem, někteří poskytují příspěvky v režimu de minimis a jiní poskytují dotaci účelovou, u které je předem dáno, na co bude podpora využita. Podle formy poskytnuté dotace je pak na základě požadavků daného města a obce dotace vyúčtována. Pokud poskytovatel svým závazkům nedostojí a využití dotace neodpovídá účelu, na který byla žádána, je pak povinen dotaci vrátit.

2.2 Dotace z rozpočtu MPSV a kraje

Aby bylo možno o dotace z rozpočtu MPSV žádat, vydává Ústecký kraj (dále jen ÚK) i MPSV pověření k výkonu služby obecného hospodářského zájmu vždy na dobu určitou. Tato pověření jsou ÚK vydávána na dobu 3 let (doba, která koresponduje se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb) a MPSV vydává pověření vždy pouze na dobu 1 roku. Vydaná pověření obsahují výši tzv. vyrovnávací platby, která nesmí být překročena. Z těchto důvodů počítá ekonom organizace veškeré příjmy, které jsou v rámci dotací vyplaceny (týká se všech podporovatelů, kteří přistupují k vydanému pověření), a některé finanční prostředky přicházejí do zařízení i v rámci jiných programů (režim výplaty de minimis), aby vyrovnávací platba nebyla překročena. Pokud by se tak mělo stát, je poskytovatel sociální služby povinen tuto část dotace vrátit jeho poskytovateli.

Dotace z rozpočtu MPSV jsou poskytovány na financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních druhů a forem sociálních služeb, v rozsahu stanoveném základními činnostmi u jednotlivých druhů sociálních služeb. Domov Potoky, který je analyzován v praktické části této práce, podléhá v dotačním řízení přidělení financí Krajským úřadem Ústeckého kraje (program podpory A), kdy jsou dotace přidělovány na základě zařazení určité kapacity lůžek do Základní sítě poskytovatelů sociálních služeb v ÚK, a dále přidělení financí přímo z rozpočtu MPSV (program podpory B, pro zařízení s nadregionální působností).

Podpora sociálních služeb v ÚK pro rok 2022 je určena pro právnické a fyzické osoby, jež poskytují sociální služby na základě registrace, nebo jsou zapsané v registru poskytovatelů sociálních služeb. Tyto služby jsou, případně v době rozhodnutí o přidělení dotace budou, součástí Základní sítě sociálních služeb ÚK na období 2022–2024. Zároveň jsou tyto služby pověřeny k poskytování služeb obecného hospodářského zájmu. Dotační řízení je vyhlášeno v návaznosti na § 101a zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Poskytnutím finanční podpory plní kraj svoji povinnost zajistit dostupnost poskytování sociálních služeb na území kraje v souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Míra podpory se řídí Principy a prioritami dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb, které každoročně definuje MPSV, a Metodikou ÚK pro poskytování

finanční podpory poskytovatelům sociálních služeb v rámci programu Podpora sociálních služeb v ÚK 2022. Konkrétní finanční objem určený na podporu sociálních služeb určuje výše procentního podílu kraje na celkovém ročním objemu finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu na podporu sociálních služeb pro příslušný rozpočtový rok. (Ústecký kraj 2022).

Dotační model je v současnosti v České republice nejčastěji využívaným modelem financování sociálních služeb. Na poskytnutí dotace neexistuje nárok ze zákona a její přidělování je často neprůhledné. Poskytnutá dotace bývá přiznána na základě plánovaného rozpočtu služby, který je součástí podávané žádosti, a téměř ve všech případech bývá dotace, oproti požadavku, poskytovatelem dotace krácena (s čímž poskytovatel sociálních služeb při podání žádosti často počítá a rozpočet služby bývá na základě této skutečnosti mnohdy upraven).

2.3 Dary

Dary poskytovatelům sociálních služeb se objevují a jejich poskytování musí být v souladu s platnou legislativou. Vždy existuje smlouva ohledně darování a příjemce daru může následně dárce vystavit potvrzení o darování, které dárce může použít pro odpočet ze základu daně z příjmů. Je však nezbytné vždy zohlednit, zda darovala fyzická či právnická osoba, a v jaké výši byl dar poskytnut (odpočet daně se liší).

2.4 Analýza hospodaření sociálních služeb

Účelem finanční analýzy je komplexní zhodnocení finančního zdraví společnosti. Jejím prostřednictvím dochází k posouzení ziskovosti, vhodnosti kapitálové struktury, zda podnik efektivně využívá svých aktiv, má prostředky k včasnému splácení svých závazků a mnoha dalších, neméně důležitých skutečností. V rámci finanční analýzy je hodnocena nejen minulost a současnost podniku, ale jsou predikovány také budoucí finanční podmínky.

Subjekty poskytující sociální služby mají v oblasti financování svá specifika. V odvětví sociálních služeb je třeba, více než jinde, nepracovat jen s ukazateli a finančními

hodnotami, ale velmi důležitý je celkový kontext. V současném systému financování sociálních služeb (pokud jde o služby, které jsou dofinancovávány z veřejných zdrojů), totiž není možná tvorba zisku, jako u zdravého např. výrobního podniku. Na tuto skutečnost se musely adaptovat např. i banky v případě vyhodnocování zdraví podniku při financování úvěrovými produkty. Tato skutečnost je důsledkem historicky dané zvyklosti, že sociální služby poskytují organizace zřízené státem či územně správním celkem (krajem, městem) v rámci příspěvkových či dříve rozpočtových organizací. Zde se z principu nesmí zisk vytvářet, není totiž třeba. Současné financování však na tuto změnu zatím příliš nereflektuje. Na druhou stranu ale nelze, v tomto konkrétním případě, sociální službu striktně posuzovat jako neziskový subjekt, kdy se jedná o společnost založenou na soukromém kapitálu, za kterou nestojí veřejný zřizovatel.

I přes výše zmíněná specifika subjektů poskytujících sociální služby, je možné využít některé běžné nástroje pro hodnocení výkonnosti podniku. Takovými nástroji jsou například ukazatele finanční analýzy, které jsou konstruovány nebo upraveny specificky pro neziskové subjekty. S ohledem na skutečnost, že podnik analyzovaný v praktické části diplomové práce není ani pouze ziskový, ani pouze neziskový, jsou pro hodnocení hospodaření využity vybrané ukazatele finanční analýzy obou typů subjektů.

2.4.1 Zdroje informací pro hodnocení finanční situace

Aby byla zajištěna úspěšnost finanční analýzy, je třeba čerpat z kvalitních a komplexních zdrojů. Základní data jsou zpravidla čerpána z účetních výkazů podniku, mezi které patří:

- rozvaha,
- výkaz zisku a ztráty,
- přehled o peněžních tocích (cash-flow podniku),
- výkaz o změnách vlastního kapitálu,
- příloha účetní závěrky,
- výroční zprávy a další (Knápková a kol. 2017; Růčková 2021).

2.4.2 Metody hodnocení finanční situace

V dnešní době existuje celá řada metod sloužících ke zhodnocení finanční situace firmy. Dle Růčkové (2021) však musí být finální volba konkrétní metody učiněna s ohledem na:

- Účelnost tak, aby odpovídala předem stanovenému cíli analýzy. Pro odpovědi na jednoduché otázky postačují jednoduché prostředky a naopak. Zároveň je důležité si uvědomit, že pro každou firmu nebude vhodná jedna konkrétní metoda či stejná soustava ukazatelů.
- Nákladnost, neboť vynaložený čas a kvalitní zpracování finanční analýzy s sebou nese řadu nákladů.
- Spolehlivost, která je závislá zejména na vstupních informacích. Čím kvalitnější a spolehlivější budou informace, ze kterých je při analýze čerpáno, tím spolehlivější výsledky by měly z finanční analýzy plynout.

Analýza absolutních ukazatelů

Účelem absolutních ukazatelů je posouzení hodnoty dílčích položek základních účetních výkazů. Využívají se především k porovnání vývoje hodnot v čase – horizontální analýza, a k procentnímu rozboru jednotlivých položek výkazů – vertikální analýza.

Pomocí **horizontální analýzy** se změny jednotlivých položek účetních výkazů porovnávají v čase, zpravidla s předchozím účetním obdobím. U **vertikální analýzy** se jedna z položek výkazů zvolí jako základna (označena jako 100 %) a ostatní položky se vyjadřují jako procentní podíl k základně. U rozvahy bývá za základnu označena výše aktiv / pasiv, při rozboru výkazu zisku a ztráty se běžně volí hodnota celkových výnosů nebo nákladů (Knápková 2017; Vochozka 2011).

Analýza poměrových ukazatelů

Jsou označovány jako základní nástroj finanční analýzy. Jak již z názvu vyplývá, při jejich výpočtu se dávají do vzájemných poměrů jednotlivé absolutní hodnoty z účetních výkazů. Analýza účetních výkazů za pomoci poměrových ukazatelů je velmi oblíbenou metodou finanční analýzy. Oblibu si získala především proto, že

podává rychlou zpětnou vazbu o aktuální finanční situaci podniku. Ačkoli je možno zkonstruovat nepřeberné množství ukazatelů, v praxi se osvědčilo pouze pár základních, které lze členit do několika skupin dle hodnocené oblasti. V praxi se lze nejčastěji setkat s těmito základními skupinami ukazatelů:

- likvidity,
- rentability
- financování,
- aktivity,
- kapitálového trhu (Knápková 2017; Vochozka 2011).

Tyto základní, běžně uplatňované oblasti finanční analýzy jsou sestaveny pro podmínky soukromých, z pravidla ziskových organizací. V případě municipálních firem je třeba některé z těchto ukazatelů modifikovat tak, aby měly pro takové firmy vypovídající schopnost. V následujících odstavcích jsou specifikovány vybrané poměrové ukazatele jak z oblastí ziskového, tak municipálního sektoru firem (Kraftová 2002).

Ukazatele likvidity

Likvidita vybrané složky majetku představuje její schopnost přeměnit se na peněžní hotovost. Jinými slovy likvidita vyjadřuje schopnost podniku dostát svým krátkodobým závazkům. Do poměru se zde dostávají ty zdroje, kterými je možno platit (v čitateli), se závazky, které je nutno splatit (ve jmenovateli). Základní ukazatele se pak liší tím, jak rychle likvidní (přeměnitelná na peníze) aktiva jsou dosazena do čitatele (Knápková 2017; Růčková 2021).

Běžná likvidita v podniku udává, kolikrát pokryjí oběžná aktiva krátkodobé závazky.

$$\text{běžná likvidita (L3)} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (1)$$

Pohotová likvidita je v čitateli očištěna o zásoby, tedy nejméně likvidní položku oběžných aktiv.

$$\text{pohotová likvidita (L2)} = \frac{(\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby})}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (2)$$

Okamžitá likvidita je nejpřesnější, neboť hodnotí schopnost organizace uhradit své krátkodobé závazky v daný moment. V čitateli se počítá pouze s peněžními prostředky, které jsou nejlikvidnější položkou aktiv (Knápková 2017).

$$\text{okamžitá likvidita (L1)} = \frac{\text{peněžní prostředky}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (3)$$

Ukazatele rentability

Rentabilita neboli též výnosnost kapitálu vloženého do podnikání, představuje měřítko schopnosti podniku dosahovat zisku za využití investovaného kapitálu, resp. vytvářet nové zdroje.

Rentabilita celkového kapitálu vyjadřuje výdělečnou schopnost podniku, jeho produkční sílu a celkovou efektivnost. Do čitatele je dosazován čistý zisk, ve jmenovateli jsou vložena celková aktiva.

$$\text{rentabilita celkového kapitálu (ROA)} = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{aktiva celkem}} \quad (4)$$

Rentabilita vlastního kapitálu představuje výnosnost do podnikání vloženého kapitálu. Čítatel je s předchozím vzorcem shodný, do jmenovatele je v tomto případě dosazen vlastní kapitál.

$$\text{rentabilita vlastního kapitálu (ROE)} = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (5)$$

Variátor celkových nákladů je jedním z ukazatelů rentability pro analyzování municipální firmy. Účelem je zachycení relace mezi dynamikou vývoje nákladů a výnosů (Kraftová 2002).

$$\text{variátor celkových nákladů} = \frac{\frac{N_{t+1} - N_t}{N_t}}{\frac{V_{t+1} - V_t}{V_t}} \quad (6)$$

kde N_{t+1} náklady v období $t+1$

N_t náklady v období t

V_{t+1} výnosy v období $t+1$

V_t výnosy v období t

Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti přináší informace o výši rizika, které při dané struktuře vlastních a cizích zdrojů podnik nese. Čím je míra zadluženosti vyšší, tím vyšší riziko pro firmu ze situace plyne. Závazky je totiž nutné splácet i ve chvíli, kdy podnik zcela neprosperuje. Jistá míra zadlužení je ale ve většině situací přínosná zejména z toho důvodu, že cizí kapitál je pro firmu levnější než vlastní (Knápková 2017).

Celková zadluženost představuje základní ukazatel z oblasti zadluženosti.

$$\text{celková zadluženost} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{aktiva celkem}} \quad (7)$$

Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity slouží k podání zpětné vazby o tom, jak podnik využívá dílčí části majetku a jak s nimi nakládá. S pomocí těchto ukazatelů podnik zjišťuje, zda efektivně využívá vložené prostředky (Vochozka 2011; Knápková 2017).

Obrat celkových aktiv v podstatě vyjadřuje, jak organizace využívá svá aktiva, tedy jak za využití různých druhů aktiv generuje tržby. Výsledné hodnoty se odvíjí od

druhu podnikatelské činnosti. Například výrobní činnost s sebou ve většině případů nese pomalý obrat aktiv (Knápková 2017).

$$\text{obrat celkových aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva celkem}} \quad (8)$$

Obrat kapitálu, ukazatel hodnocení aktivity municipálních firem, je jednou ze základních forem hodnocení výkonnosti zdrojů vložených do produkce (Kraftová 2002).

$$\text{obrat kapitálu} = \frac{\text{výnosy celkem}}{\text{celková pasiva}} \quad (9)$$

Ukazatele financování

Ukazatele financování jsou v podnikatelském sektoru jedny z nejvýznamnějších, u neziskových organizací je však jejich pozice poněkud odlišná. S ohledem na způsob financování zpravidla převládají vlastní zdroje nad dluhy, kdy dluhy jsou ve většině případů krátkodobého charakteru (závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům apod.) (Kraftová 2002).

Míra finanční nezávislosti, označována též jako ukazatel stability, je stavový okamžikový indikátor. Při hodnocení ukazatele je nutné brát v potaz možné výrazné oborové odlišnosti. U municipálních firem je ideální hodnota nad 50 %, u příspěvkových organizací hodnota běžně převyšuje i 70 % (Kraftová 2002).

$$\text{míra finanční nezávislosti} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celkový kapitál}} \times 100 \quad (10)$$

3 JIPRO-CASH s.r.o.

Vznik společnosti JIPRO-CASH s.r.o., která je poskytovatele pobytové sociální služby pod názvem Domov Potoky, se datuje ke dni 24.06.2011. Účelem založení společnosti bylo provozování sociální služby, které sejevilo jako činnost potřebná, s dlouhodobou perspektivou. Právní forma podnikání (s.r.o.) byla zvolena z důvodu možnosti čerpání úvěru, který byl na základě toho poskytnut a bez těchto prostředků by nebylo možno zahájit službu. JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) je tedy soukromým poskytovatelem sociálních služeb.

Po řadě nezbytných rekonstrukcí budovy a vyřízení řady potřebných dokumentů, došlo na podzim roku 2011 k otevření Ubytovny pro seniory, která byla následně registrována Krajským úřadem Libereckého kraje jako sociální služba, a tak vznikl Domov Potoky, poskytující pobytovou sociální službu.

Oproti službám, které jsou poskytovány v rámci velkých měst (často i na sídlištích nebo přímo ve starých budovách panelákových domů), nabízí Domov Potoky klid uprostřed přírody. Zařízení je umístěno blízko města Chřibská (zhruba 3,5 km od středu města) a nachází se v příjemné krajině Českého Švýcarska. Oblast, ve které je Domov Potoky umístěn, je nazývána trojmezím, neboť se zde potkává chráněná krajinná oblast Labských pískovců, Lužických hor a Národního parku České Švýcarsko. Celý komplex Domova Potoky tvoří dvě třípodlažní budovy, které jsou navzájem spojeny průchozím krčkem. Klienti jsou ubytováni převážně v budově A, a budova B je využívána ve značné míře pro technické zázemí klientů i zaměstnanců. V budově B se tedy kromě části ubytovaných klientů nachází také jídelna, kuchyně, kotelna, prádelna a další nezbytné technické zázemí (Domov Potoky 2022).

Původní myšlenkou bylo poskytování pobytové sociální služby dle § 49 Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (domov pro seniory) a § 50 Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (domov se zvláštním režimem). Historicky došlo, díky poptávce a v souvislosti s výstupy z komunitního plánování, k několika změnám registrace ve smyslu počtu lůžek i věkové hranice uživatelů služby. V počátcích fungování služby byla kapacita zařízení 81 lůžek, která byla rozdělena mezi domov pro seniory a domov se zvláštním režimem (dále jen DZR). Postupem času byla

kapacita lůžek snižována a měnil se také poměr lůžek mezi poskytovanými službami. Časem došlo k úplnému zániku služby domov pro seniory a Domov Potoky poskytoval svou službu již pouze podle § 50 Zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (domov se zvláštním režimem). Kromě změn kapacity se také postupně snižovala věková hranice žadatelů o sociální službu a docházelo i k úpravám ve vymezení cílové skupiny. Do popředí se dostaly, kromě osob s Huntingtonovou chorobou, také všechny osoby s různými typy demence a Alzheimerovou chorobou. Nejpodstatnější změna se pak udála k datu 1.1.2022, kdy bylo po opakovaných žádostech podávaných na MPSV požadavku vyhověno, a 5 lůžek z celkové kapacity bylo vyčleněno pro nadregionální síť podporovanou přímo MPSV. Společně se zařazením lůžek do nadregionální sítě poskytovatelů sociálních služeb došlo také k dalšímu zařazení části kapacity lůžek DZR do Základní sítě poskytovatelů sociálních služeb v ÚK. Konkrétně bylo tedy 5 lůžek zařazeno v nadregionální síti poskytovatelů sociálních služeb a 50 lůžek bylo zařazeno v základní síti poskytovatelů sociálních služeb v ÚK. 10 lůžek celkové kapacity bylo nezařazených, podporovaných konkrétními obcemi a městy, která podporovala Domov Potoky buď v režimu de minimis nebo přistupovala k podmíněčnému pověření vydanému ÚK. Poslední změna, týkající se snížení celkové kapacity lůžek, proběhla dne 1.7.2022, kdy došlo ke snížení kapacity DZR z původních 60 lůžek na 55 lůžek. Nezařazených v sítích tedy zůstává pouze 5 lůžek.

Kromě zmíněných změn kapacity a věkové hranice cílové skupiny, došlo během roku 2021 a 2022 také ke změně sídla organizace – konkrétně 31.5.2022 (sídlo je nyní na adrese Dolní Chříbská 302, Chříbská). Došlo také k jmenování druhého jednatele společnosti, kterým se stal současný ředitel Domova Potoky, Ing. Igor Prokeš.

Aktuálně je služba určena osobám s chronickým duševním onemocněním od 40 let věku, a pro osoby s Huntingtonovou chorobou (lůžka zařazená v nadregionální síti poskytovatelů sociálních služeb – 5 lůžek) je věková hranice pro přijetí snížena na 35 let věku. Domov Potoky se i nadále specializuje na péči o osoby s onemocněním různými typy demence a na péči o nemocné Huntingtonovou chorobou, kteří potřebují v pokročilých stádiích nemoci vysokou míru podpory (Domov Potoky 2022). Konkrétně pro nemocné Huntingtonovou chorobou je napříč celou republikou zařízení pečujících o tuto skupinu nemocných nedostatek, a proto je Domov Potoky v tomto směru službou ojedinělou a vyhledávanou. Veškeré plány v oblasti rekonstrukcí,

obnovy vnitřního vybavení, vzdělávání zaměstnanců apod. jsou vždy zaměřeny na péči o tuto cílovou skupinu.

3.1 Fungování služby v době pandemie Covid-19

Roky 2020 a 2021 byly významně poznamenány onemocněním Covid-19. Tato nemoc se dotkla nejen našich klientů, ale významně také zaměstnanců, kteří o klienty pečovali. Jednalo se o období, kdy zařízení prošlo několika fázemi péče, a zaměstnanci i klienti byly významně poznamenáni uzavřením zařízení (karanténou), ke kterému došlo hned v počátcích výskytu nemoci a Domov Potoky neměl v té době podmínky pro to, aby mohlo dobře fungovat střídání personálu. Z výše zmíněných důvodů bylo zařízení na 14 dní uzavřeno a určitý počet zaměstnanců pobýval v Domově Potoky a pečoval o aktuální klienty po celou tuto dobu.

Financování služby bylo dalším podstatným mezníkem, se kterým se ekonomický úsek musel potýkat. Jelikož v době výskytu této nemoci, a nezbytnosti respektovat veškerá nařízení, nebyla lůžka v dostatečné kapacitě zařazena do Základní sítě poskytovatelů, fungoval režim financování v úplně jiných číslech a částečně i pravidlech, než je tomu dnes.

Jelikož v době onemocnění Covid-19 bylo možno ze státního rozpočtu (prostřednictvím MPSV a Ministerstva zdravotnictví) čerpat finance na službu a vícenáklady spojené s onemocněním Covid-19, a následně také na mimořádné odměny pracovníků, byla služba Domov Potoky alespoň částečně podpořena díky zmíněným prostředkům.

Jelikož příjmy nových klientů nebyly v době výskytu onemocnění možné (jednalo se o roky 2020 a 2021), zaznamenal i Domov Potoky významné finanční ztráty na této stránce. Sociální šetření neprobíhala prezenčně ještě dlouho po vyhlášení nouzového stavu a příjmy nových klientů se touto nemocí podstatně snížily a ztížily.

Co se týče finančních dotací, tak mimořádné odměny pracovníků se pohybovaly v řádech tisíců korun a Domov Potoky měl také možnost nakoupit potřebné vybavení pro zlepšení zázemí vnitřních prostor. Mimořádné odměny pracovníkům byly

vyplaceny z prostředků poskytnutých MPSV (týkalo se pracovníků v přímé péči a ostatních provozů) a prostřednictvím Ministerstva zdravotnictví (dále jen MZ). MZ poskytlo finanční prostředky, které byly použity na zmíněné mimořádné odměny pouze zdravotníkům zaměstnaným v jednotlivých službách. Díky čerpání finančních prostředků z mimořádných dotací, bylo možno vybavit Domov Potoky např. čističkami vzduchu, germicidními lampami, přístrojem produkujícím ozón a fungujícím k likvidaci virů, parazitů a následně tedy k dezinfekci prostor, řadou nového vybavení pro zdravotní úsek (teploměry, oxymetry, oxygenerátor aj.). Dále byly nakoupeny např. bezzápachové koše na špinavé inkontinenční pomůcky, octové pytle na praní infikovaného osobního prádla a lůžkovin, a budování infekčních zón bylo díky řadě těchto pomůcek jednodušší.

V roce 2020 došlo také k určité kompenzaci plateb od zdravotních pojišťoven, které jsou vypláceny s ohledem na vykázané výkony zdravotní péče v rámci odbornosti 913. Rok 2020 znamenal tedy navýšení těchto plateb o 1 %, které mělo částečně pokrýt zvýšení náročnosti péče spojené s onemocněním Covid-19.

3.2 Existenční krize v roce 2021

Každá firma se čas od času potýká s různými překážkami, které je nutno překonat. Někdy jsou překážky a jejich zdoání jednoduché, jindy jsou hrozbou až existenční. Pro Domov Potoky bylo takovou hrozbou právě financování služby. Již od svých začátků se společnost potýkala s nedostatkem finančních prostředků pro komfortní poskytování služby (týkalo se počtu personálu, kvality vnitřního vybavení a rychlosti prováděných rekonstrukcí), ale v roce 2021 tyto problémy vyvrcholili až v existenční krizi.

Doba onemocnění Covidem-19 s sebou nějaké finanční prostředky přinesla, ale jakmile možnost čerpání těchto mimořádných dotací poskytovaných MPSV a Ministerstvem zdravotnictví pominula, ocitl se Domov Potoky před již zmíněnou krizí. Stále nebyla zařazena dostatečná kapacita lůžek v Základní síti poskytovatelů sociálních služeb a nebylo tedy možno čerpat finanční prostředky z dotací kraje a případně přímo od MPSV.

Propočty získaných financí nebyly příznivé, a nebylo tedy možno zajistit kvalitní poskytování služby. Chyběl personál (jelikož nebyl dostatek financí na mzdy), vnitřní vybavení neodpovídalo náročné cílové skupině, a vedení Domova Potoky stálo před rozhodnutím, zda službu uzavřít.

Na jaře roku 2021 proběhla řada jednání na příslušných úřadech, opakovaně byla podána žádost na MPSV o zařazení do nadregionální sítě poskytovatelů sociálních služeb a možnost čerpání dotací v programu podpory B (jak již bylo zmíněno, lůžka zařazená do Základní sítě poskytovatelů kraje jsou financována v rámci podpory programu A), a vedení Domova Potoky připravovalo strategické plány pro případný rozvoj služby (pokud bude tato podpořena).

Veškerá jednání byla úspěšná a podařilo se zařazení dalších 25 lůžek do Základní sítě poskytovatelů sociálních služeb v ÚK a 5 lůžek (určených pro nemocné Huntingtonovou chorobou) bylo zařazeno do nadregionální sítě poskytovatelů sociálních služeb.

Zaměstnanci Domova Potoky byly o veškerém dění a proběhlé existenční krizi informovány až v okamžiku, kdy vedení Domova Potoky vědělo, že je krize zažehnána a zařízení může fungovat i nadále.

3.3 Zařazení do sítě Ústeckého kraje a Nadregionální sítě MPSV

Zařazení lůžek do zmíněných sítí bylo nastíněno již v předchozí kapitole 4.2. K tomuto úkonu došlo na základě jednání s Krajským úřadem v Ústí nad Labem, a na základě podání žádosti o zařazení části kapacity do nadregionální sítě poskytovatelů sociálních služeb (tato síť je tvořena a provozována MPSV).

Jednání s krajským úřadem ÚK znamenalo pro Domov Potoky zařazení dalších 25 lůžek – od 1.1.2022 bylo tedy v Základní síti poskytovatelů sociálních služeb v ÚK zařazeno 50 lůžek a 10 lůžek bylo zařazeno v tzv. rozvojové síti. Na tato lůžka bylo vystaveno samostatné pověření, ke kterému mohli přistupovat města a obce, jež

poskytovali drobnější finanční obnosy. Některé dotace obcí a měst byly však i přes tuto skutečnost poskytovány i nadále v režimu de minimis.

5 lůžek celkové kapacity bylo zařazeno v nadregionální síti, a Domov Potoky tak získal jistotu v čerpání dotačních prostředků programu podpory A a programu podpory B (dále pouze PpA a PpB) na většinu kapacity lůžek. Během roku 2022 došlo k dalšímu snížení celkové kapacity lůžek, a v rozvojové síti (fakticky tedy nezařazených) zůstalo pouze 5 lůžek. O těchto lůžkách a jejich podpoře probíhala jednání s konkrétními městy mimo ÚK, kteří potřebovali umístit své klienty a byli ochotni jejich pobyt v Domově Potoky finančně podpořit.

Od 1.7.2022 je tedy celková kapacita lůžek umístěných v Domově Potoky 60. Z této kapacity je 50 lůžek zařazených v Základní síti poskytovatelů sociálních služeb v ÚK, 5 lůžek v nadregionální síti a 5 lůžek zůstalo bez zařazení.

Zařazení do zmíněných sítí se odráží ve financování sociální služby ve smyslu možnosti žádat o státní dotační prostředky určené právě na tento segment.

3.4 Analýza hospodaření společnosti JIPRO-CASH s.r.o.

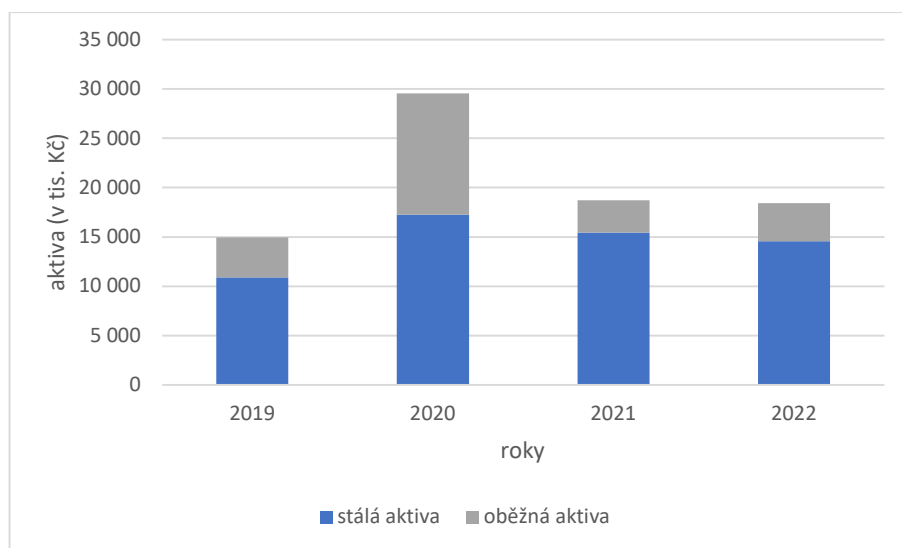
V této kapitole diplomové práce se autorka zaměřuje na zpracování finanční analýzy firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019–2022, přičemž údaje za rok 2022 jsou převzaty z interních zdrojů společnosti a nejsou prozatím k dispozici z povinně zveřejňované účetní závěrky. K vypracování finanční analýzy autorka využila horizontální analýzu a vybrané poměrové ukazatele z oblasti likvidity, rentability, zadluženosti, aktivity a financování. Vzhledem ke skutečnosti, že veškeré finanční výkazy jsou odevzdávány pod JIPRO-CASH s.r.o., nikoli pod Domovem Potoky, je i v této kapitole využíváno spíše označení JIPRO-CASH s.r.o., ačkoli se jedná o totožnou organizaci. Domov Potoky je pouze označením konkrétní a jediné sociální služby, kterou společnost JIPRO-CASH s.r.o. provozuje.

Jak bylo uvedeno již v kapitole 4, JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) je soukromým poskytovatelem sociálních služeb a bylo by tedy možné, aby společnost generovala zisk. Zisk však není tím, proč je služba poskytována, a proto ho společnost generuje

pouze v takové výši, aby dostála svým závazkům. Konkrétně z důvodu bankou poskytnutého úvěru, který je třeba splácet. Veškeré ostatní výdělky jsou opět investovány do rozvoje sociální služby tak, aby byl zvyšován komfort poskytovaných služeb a zachován krok s konkurenčními zařízeními.

3.4.1 Horizontální analýza rozvahy

Konkrétní podoba horizontální analýzy aktiv i pasiv je součástí přílohy C. Na níže vloženém obrázku 1 je znázorněn vývoj stálých a oběžných aktiv v letech 2019-2022. Je možné pozorovat, že suma stálých aktiv byla nejnižší v roce 2019, následující tři roky je jejich výše téměř konstantní. U oběžných aktiv je na první pohled patrný jejich markantní nárůst v roce 2020. Toto grafické znázornění přímo odráží rekonstrukci na snížení energetické náročnosti objektu, která byla realizována v roce 2020. V rámci snížení energetické náročnosti bylo zažádáno o dotaci na energetické úspory, která byla vyplacena až v roce 2021. Předpokládaná výše dotačních prostředků je tedy v roce 2021 zahrnuta do krátkodobých pohledávek.

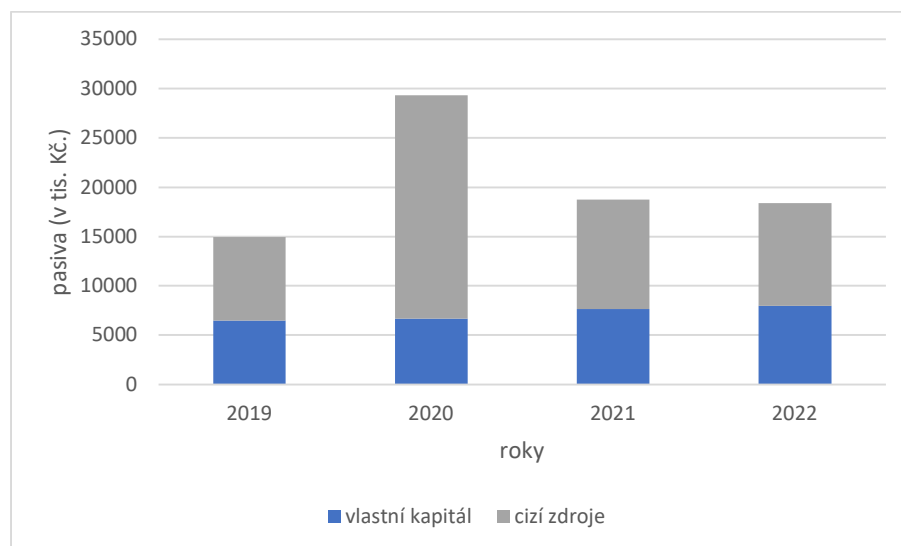

Obrázek 1: Vývoj vybraných podnikových aktiv v letech 2019-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

S ohledem na skutečnost, že aktiva a pasiva si v rozvaze musí být rovna, jsou si obrázky 1 a 2 na první pohled velice podobné. K většímu výkyvu od normálu došlo, stejně jako u aktiv, v roce 2020, kdy došlo ke značnému nárůstu cizích zdrojů. Tato skutečnost opět odráží rekonstrukci za účelem snížení energetické náročnosti

objektu a úvěr, který byl za tímto účelem čerpán. Ačkoli se jedná o dlouhodobý úvěr, došlo v roce 2021 ke značnému poklesu cizích zdrojů díky získané dotaci na energetické úspory z roku 2020.

Obrázek 2: Vývoj vybraných podnikových pasív v letech 2019-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

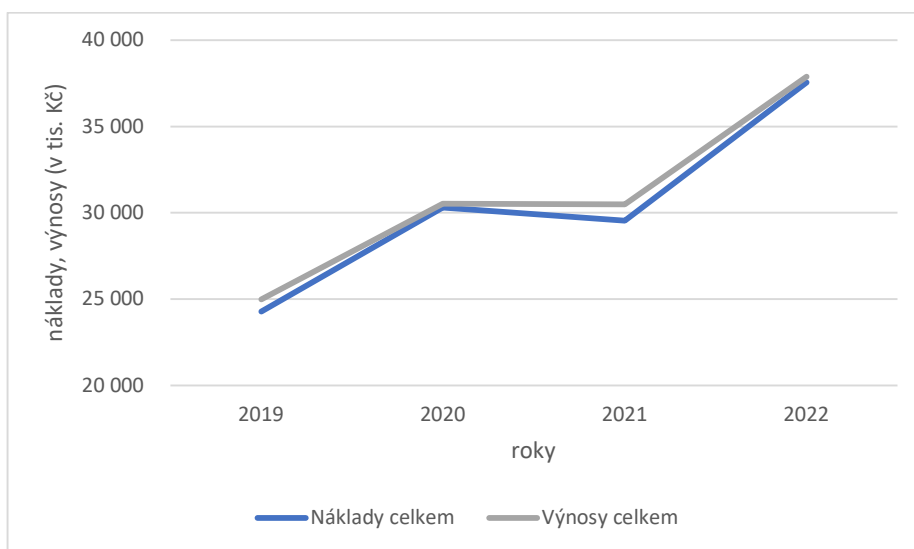
3.4.2 Vertikální analýza rozvahy

Vertikální analýza aktiv, která je součástí přílohy D, jasně poukazuje na skutečnost, že největší podíl na aktivech společnosti mají stálá aktiva, konkrétně dlouhodobý hmotný majetek s téměř 73 %. Z dlouhodobého hmotného majetku pak největší podíl připadá na pozemky a stavby. V roce 2020 lze pozorovat odklonění od běžné struktury, kdy z důvodu navýšení krátkodobých pohledávek vzrostl také podíl oběžných aktiv na 41,64 %. V roce 2021, kdy došlo k uhrazení pohledávky, podíl oběžných aktiv opět klesl.

U vertikální analýzy pasív připadá ve všech sledovaných letech větší podíl závazkům než vlastnímu kapitálu. Největší podíl závazků na celkových pasivech byl v roce 2020 s přibližně 76,5 %. V ostatních sledovaných letech, vyjma roku 2020, byl průměrný podíl cizích zdrojů 57,5 %. U vlastního kapitálu má největší zastoupení výsledek hospodaření minulých let.

3.4.3 Horizontální analýza výkazu zisku a ztráty

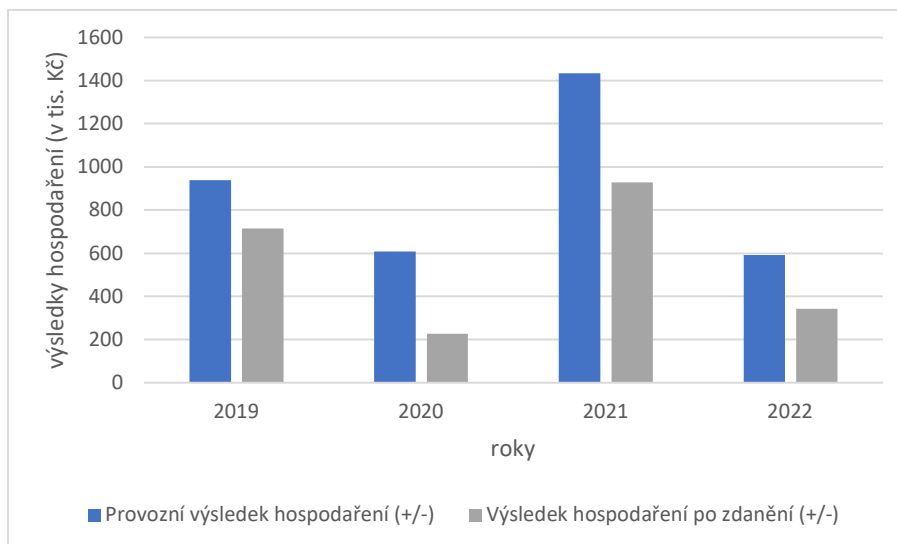
Samotné zpracování horizontální analýzy výkazu zisku a ztráty je opět součástí přílohy C. Z obrázku 3 je patrné, že mezi lety 2019 a 2022 došlo k nárůstům jak výnosů, tak i nákladů. Nepatrně vyšší hodnota výnosů oproti nákladům v průběhu let je nutná pro zachování ziskovosti. Na první pohled je rozdíl mezi výnosy a náklady téměř nepatrný, což odráží tvrzení o nutnosti vygenerování pouze minimálního zisku. Jak bylo uvedeno již výše, zisk není primárním cílem organizace. Většina získaných zdrojů se musí v daném roce i utratit. Minimální výše kladného hospodářského výsledku tedy musí odpovídat alespoň rozdílu mezi splátkami jistiny a výší odpisů.

Obrázek 3: Souměření výnosů a nákladů v letech 2019-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

Na grafickém vyjádření (obrázek 3) je možné pozorovat, že v roce 2019 a 2021 je větší rozdíl mezi výnosy a náklady, než je tomu u ostatních let. Tuto skutečnost potvrzuje také obrázek 4, který je grafickým vyjádřením výše hospodářského výsledků v jednotlivých letech. Největší rozdíl mezi celkovými náklady a výnosy byl v roce 2021, kdy také firma generovala nejvyšší zisk.

Obrázek 4: Vývoj vybraných položek VZZ v letech 2019-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

3.4.4 Vybrané poměrové ukazatele

Tato kapitola zahrnuje výsledky analýzy tří základních ukazatelů z oblasti likvidity. Hodnoty jednotlivých ukazatelů jsou souhrnně uvedeny v tabulce 4. Pro lepší znázornění posunu v jednotlivých letech je přidáno také grafické vyjádření, které je zobrazeno na obrázku 5.

Oblast likvidity

Tabulka 4: Ukazatele likvidity firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022

Ukazatel	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Okamžitá likvidita (L1)	0,76	0,70	0,67	0,62
Pohotová likvidita (L2)	1,00	2,71	0,87	0,80
Běžná likvidita (L3)	1,04	2,75	0,93	0,85

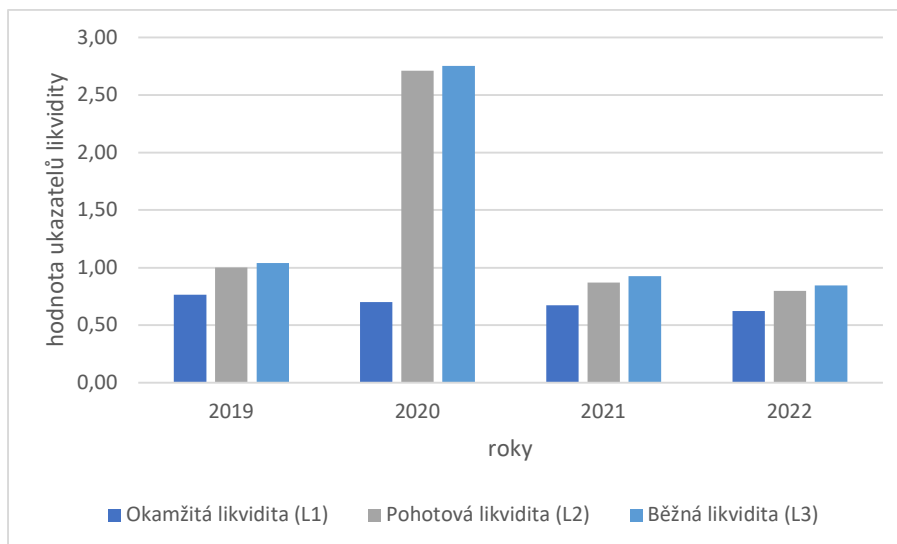
zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

Běžná likvidita, vypočtená dle vzorce (1), vyjadřuje, kolikrát pokryje suma oběžných aktiv krátkodobé závazky. Z jiného úhlu pohledu ukazatel běžné likvidity poskytuje informace o tom, jaká by byla schopnost podniku uspokojit věřitele v případě, že by byla veškerá oběžná aktiva proměněna na hotovost (Knápková 2017). Kromě roku 2020, kdy výslednou hodnotu ovlivnila rekonstrukce objektu v podobě pohledávky,

vykazují hodnoty ukazatele klesající trend. Tato skutečnost je na první pohled patrná také z obrázku 5. Ani v jednom období, mimo rok 2020, který však nelze brát za směrodatný, ukazatel nedosahuje doporučených hodnot z rozpětí 1,5 – 2,5. S ohledem na bezproblémové splácení krátkodobých závazků lze konstatovat, že dosahování doporučených hodnot není pro Domov Potoky klíčové. Výkazy o hospodaření firma JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) zasílá bance čtvrtletně. Na konci každého čtvrtletí má tedy banka informaci o aktuální výši přibližného zisku, který se navyšuje, mimo jiné, i o průběžně obdržené dotace. Ke konci kalendářního roku ale organizace musí vyplacené dotační prostředky vyčerpat (např. na odměny zaměstnancům, nákup majetku, úpravy objektu apod.). Ačkoli je tedy zisk minimální a mohl by značit jakousi nespolehlivost organizace, banka má z průběhu celého roku dostatečný přehled o tom, že výše kladného hospodářského výsledku je dostačující.

Výpočet pohotové likvidity, dle vzorce (2), se od výpočtu běžné likvidity liší čitatelem, ve kterém jsou zahrnuta oběžná aktiva ponížena o hodnotu zásob. Při pohledu do výčtu podnikových aktiv, která jsou součástí přílohy B, je patrné, že hodnota zásob v podniku není nijak vysoká. Rozdíl v hodnotě běžné a pohotové likvidity je proto minimální. V průběhu období lze pozorovat stejný trend jako u předešlého ukazatele, mimo rok 2020 výsledná hodnota klesá (viz obrázek 5). Na rozdíl od předchozí situace zde JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) dosahuje ve všech sledovaných obdobích doporučené hodnoty, která by měla být dle Vochozky (2011) v rozmezí 0,7 – 1,0. V roce 2019, kdy je hodnota ukazatele 1, by byla společnost schopna dostat svým závazkům i bez nutného prodeje zásob.

Okamžitá likvidita, vypočtená dle vzorce (3), jejíž výpočet vychází z poměru mezi peněžními prostředky a krátkodobými závazky, ukazuje schopnost podniku splatit v danou chvíli své krátkodobé závazky. Ideální hodnota je uváděna okolo 0,2. Tato hodnota je někdy uváděna jako hodnota kritická, jež by neměla být podkročena (Růčková 2021; Vochozka 2011). Prvním pozitivem je skutečnost, že hodnota okamžité likvidity byla ve všech sledovaných obdobích vyšší než 0,2. Zároveň lze pozorovat klesající trend, který směřuje k ideálnímu rozmezí pro tento ukazatel.

Obrázek 5: Srovnání vybraných ukazatelů likvidity v letech 2019-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

Oblast rentability

V oblasti rentability dochází k poměrování zisku ke zvolené zkoumané hodnotě. Účelem je tedy zjištění, jakou výší zisku každá zkoumaná veličina přináší. Tabulka 5 obsahuje dosažené hodnoty pro oba zvolené ukazatele. V průběhu let byly hodnoty obou zkoumaných ukazatelů značně rozkolísané.

Tabulka 5: Ukazatele rentability firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022

Ukazatel	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Rentabilita celkového kapitálu (ROA)	4,78 %	0,77 %	4,96 %	1,86 %
Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)	11,06 %	3,40 %	12,17 %	4,30 %

zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

Rentabilita celkového kapitálu, vypočtená dle vzorce (4), vyjadřuje celkovou efektivnost firmy – její schopnost dosahovat výdělku či produkční sílu. Situace zkoumané společnosti je tím příznivější, čím vyšší hodnoty ukazatel ROA dosahuje. Dle tabulky 5 nejlepší hodnoty dosáhla zkoumaná společnost v roce 2021, kdy jedna koruna aktiv vydělala téměř 5 haléřů zisku (před zdaněním a úroky). Nejhorší hodnota byla naopak v roce 2020, kdy koruna aktiv nevydělala ani haléř zisku. Jelikož se ale jednalo o rok spojený s rekonstrukcí objektu a plný investic z důvodu pandemie Covid-19, dala se horší hodnota ukazatele ROA očekávat.

Rentabilita vlastního kapitálu, vypočtená dle vzorce (5), se dá jinými slovy nazvat také ziskovostí kapitálu vloženého vlastníky. Stejně jako tomu bylo u předchozího ukazatele, i hodnota ROE byla nejvyšší v roce 2021 a nejnižší v roce 2020. Při pohledu na rozvahu podniku, která je součástí přílohy B, je však patrné, že nejvyšší podíl vlastního kapitálu připadá výsledku hospodaření běžného účetního období a let minulých (Růčková 2021; Vochozka 2011).

Tabulka 6: Variátor celkových nákladů v letech 2019-2022

Vstupní hodnoty nákladů a výnosů (v tis. Kč)	Období		
	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022
N_{t+1}	30 300	29 552	37 557
N_t	24 276	30 300	29 552
V_{t+1}	30 527	30 480	37 890
V_t	24 989	30 527	30 480
Variátor celkových nákladů	1,12	16,03	1,11

zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

Jelikož jsou společnosti poskytující sociální služby obecně neziskové, byl do analýzy rentability firmy JIPRO-CASH s.r.o. (Domova Potoky), zahrnut také výpočet variátoru celkových nákladů, vypočtený dle vzorce (6). Tabulka 6 obsahuje hodnoty tohoto ukazatele a údaje, které jsou třeba k jeho výpočtu. Hodnoty vyšší, než jedna poukazují na vyšší dynamiku nárůstu nákladů. V takovém případě je nutné získání větší neinvestiční dotace, nebo zvýšení úhrady za poskytované produkty či služby. Jak je patrné z tabulky 6, tato situace se u zkoumané společnosti projevuje ve všech sledovaných letech. Nejvyšší hodnoty dosahuje variátor v roce 2020, ve zbylých dvou letech je hodnota totožně 1,1.

Oblast zadluženosti

Již z předchozích odstavců diplomové práce lze očekávat vyšší hodnotu zadlužení společnosti. Konkrétní hodnoty tohoto ukazatele jsou uvedeny v následující tabulce 7.

Tabulka 7: Celková zadluženost firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022

Ukazatel	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Celková zadluženost	56,74 %	76,55 %	59,24 %	56,68 %

zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

Rok 2020, který je ovlivněný již vícekrát zmíněnou rekonstrukcí, je také rokem s nejvyšší hodnotou zadluženosti, vypočtené dle vzorce (7). Meziročně pak tato hodnota v roce 2021 rapidně klesla, a to zejména díky poskytnuté dotaci a odpisům dlouhodobého hmotného majetku. Ukazatel zadluženosti má doporučenou hodnotu stanovenou mezi 30 a 60 % (Knápková 2017). Důležité je ale také respektovat rozdílnost tohoto ukazatele mezi jednotlivými odvětvími. Dle Knápkové a kol. (2017) byla v roce 2016 zadluženost v odvětví služeb průměrně 59,10 %. Zadluženost společnosti JIPRO-CASH s.r.o. (Domova Potoky) se tedy pohybuje okolo svého odvětvového průměru, a zároveň i v ideálně stanovených hodnotách dle literatury. Ačkoli je trend klesající, a v budoucnosti by mohla zadluženost klesnout i pod spodní doporučenou hranici, dá se předpokládat, že bude firma, s ohledem na udržitelnost a rozvoj, čerpat další úvěry.

Oblast aktivity

Tabulka a grafické zobrazení níže ukazují výsledky analýzy z oblasti aktivity. Pro tuto oblast byl zvolen ukazatel obratu celkových aktiv a obratu kapitálu, který je vhodný pro hodnocení municipální firmy.

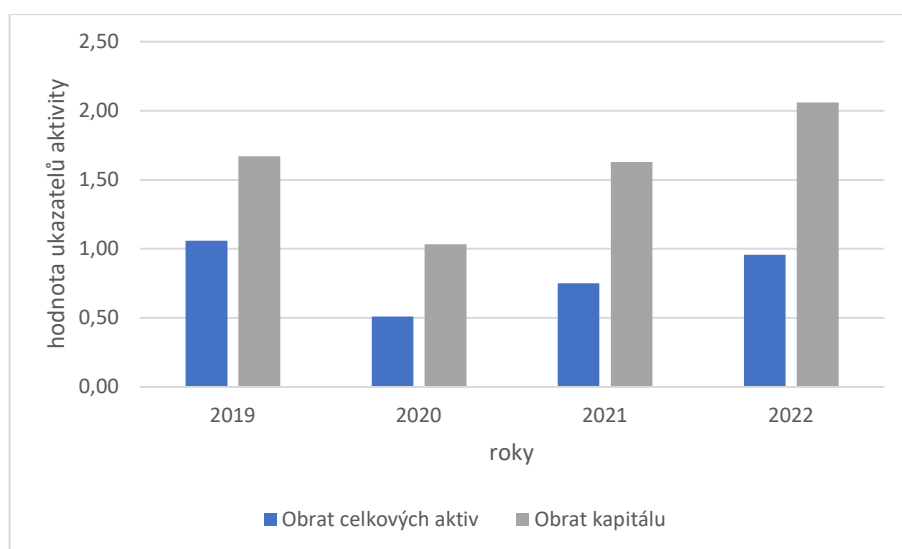
Tabulka 8: Ukazatele aktivity firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019-2022

Ukazatel	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Obrat celkových aktiv	1,06	0,51	0,75	0,96
Obrat kapitálu	1,67	1,03	1,63	2,06

zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

První zvolený ukazatel, obrat celkových aktiv, vypočtený dle vzorce (8), vyjadřuje, kolikrát se za jeden rok obrátí celková aktiva společnosti. Doporučené hodnoty 1 dosáhla společnost pouze v roce 2019, a velmi blízko této hodnotě byla také v roce 2022. Pro konkrétní interpretaci lze říci, že v roce 2019 společnost dokázala z 1 koruny aktiv vyprodukovat 1,06 koruny tržeb.

Obrat kapitálu, vypočtený dle vzorce (9), je jedním ze základních ukazatelů pro hodnocení výkonnosti vložených zdrojů. Výkonnost je hodnocena prostřednictvím výnosů, které oproti předchozímu ukazateli zahrnují hodnotu nejen úhrad od uživatelů, ale také dotací a ostatních výnosů. Pro tento ukazatel není stanovena žádná doporučená hodnota, cílem je jeho maximalizace. Z tabulky 8 vyplývá, že v posledních 3 letech hodnota obratu kapitálu stále roste. Tato skutečnost je na první pohled patrná také z obrázku 6. Ve všech sledovaných letech hodnota přesahovala 1, což znamená, že vložené prostředky se zpět vrací ve výnosech. V posledním sledovaném období, roce 2022, který je rokem zařazení do PpA i PpB, což s sebou nese i vyšší poskytované dotace, se vložený kapitál vrátil ve výnosech dokonce dvojnásobně.

Obrázek 6: Hodnota vybraných ukazatelů v letech 2019-2022
zdroj: vlastní zpracování

Oblast financování

Oblast financování se dle Kraftové (2002) hodnotí v rámci municipálních firem. Ačkoli JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) není zcela municipální firmou, rozhodla se autorka práce zahrnout do finanční analýzy i ukazatel míry finanční nezávislosti, vypočtený dle vzorce (10). Důvodem bylo zhodnocení závislosti na dotačních titulech, které sama autorka vnímá pro fungování společnosti jako nezbytné.

Tabulka 9: Finanční nezávislost firmy JIPRO-CASH s.r.o. v letech 2019–2022

Ukazatel	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Míra finanční nezávislosti	43,26 %	22,68 %	40,76 %	43,33 %

zdroj: vlastní zpracování dle podnikových výkazů

V situaci, kdy hodnota klesne pod 50 %, je v případě municipálních firem této situaci třeba věnovat zvýšenou pozornost. Jako nestabilní může být organizace označena ve chvíli, kdy míra finanční nezávislosti klesne pod 30 %. U příspěvkových organizací je běžná i hodnota nad 70 %. Jelikož JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) není příspěvkovou organizací, ani zdaleka nedosahuje hodnot blížících se k 70 %. V roce 2020 dokonce hodnota ukazatele klesla pod 30 %. V následujícím roce 2021 si také společnost prošla existenční krizí, která je popsána v kapitole 5.2, hodnota v roce 2020 tedy byla jakýmsi varovným signálem. Od roku 2021 ukazatel stále roste, v dalších letech by tedy, i s ohledem na zařazení do sítě poskytovatelů, mohl přesáhnout hranici 50 %.

3.4.5 Zdroje příjmů JIPRO-CASH s.r.o.

V průběhu let došlo v organizaci JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) několikrát k navýšení sazby za ubytování a stravu. V níže vložené tabulce 10 je možné zjistit, že procentuální podíl z celkových výnosů u položky „úhrada od klientů“ ale i přes zmíněné navýšení klesá. Naopak položka „dotace“ má v celkových výnosech stále vyšší podíl. Lze tedy pozorovat vzájemnou souvislost mezi klesajícími příjmy od klientů a rostoucími částkami z dotačních titulů. U příspěvků na péči došlo k rapidnímu poklesu mezi lety 2019 a 2020. Vysvětlení lze nalézt v pandemii Covid-19, která zvýšila úmrtnost v zařízení a téměř znemožnila přijímání nových klientů. Obloženost¹ lůžek tedy klesala a s tím klesaly příjmy od klientů samotných, ale zároveň také vyplácené částky PnP a úhrady od pojišťoven za vykázané výkony. Další významný pokles je v úhradách od pojišťoven mezi lety 2021 a 2022. Tento pokles souvisí zejména se snížením kapacity zařízení, kdy byla v Domově Potoky poskytována péče

¹ Obsazenost lůžek za zvolené období (z celkové kapacity zařízení).

menšímu počtu klientů a s ohledem na tuto skutečnost bylo pojišťovněm vykazováno méně výkonů.

Tabulka 10: Poměrné zastoupení jednotlivých druhů příjmů v letech 2019–2022

Druh příjmu	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Úhrady od klientů	35 %	32 %	29 %	23 %
Dotace	22 %	35 %	39 %	44 %
PnP	27 %	20 %	18 %	22 %
Úhrady od pojišťoven	15 %	13 %	15 %	10 %
Dary a ostatní	1 %	0 %	0 %	1 %
celkem	100 %	100 %	100 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování dle interních dokumentů JIPRO-CASH s.r.o.

Shrnutí

Hodnocení hospodaření společnosti JIPRO-CASH s.r.o. (Domova Potoky) vypovídá o skutečnosti, že cílem není ziskovost. Společnost efektivně řídí finanční toky v rámci kalendářního roku tak, aby byly vynaložené finance co nejlépe investovány (utraceny). Řada ukazatelů, které fungují jak u ziskových podniků, tak municipálních firem, nemají pro analyzovanou organizaci dostatečnou vypovídající hodnotu. Tato skutečnost je potvrzena v některých výpočtech uvedených v předchozí části práce.

Další důležitou skutečností, která z kapitoly 3.4 vyplývá je, že bez dotačních prostředků by sociální služba nemohla fungovat. Pro služby obecného hospodářského zájmu, jakou je i Domov Potoky, totiž platí, že bez finanční podpory veřejných subjektů by nemohly být na trhu vůbec poskytovány, nebo by byly poskytovány v horší kvalitě (ÚOHS 2023). Pokud by společnost JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) nedostávala provozní dotace, služba by nemohla v plném rozsahu fungovat tak, jak tomu dnes je. V teoretické rovině by fungování sociálních služeb bez dotačních prostředků bylo možné v případě, kdy by došlo k navýšení příjmů z jiných zdrojů, kterými mohou být např. sponzorské dary (určené k dofinancování služby a poskytované péče), mimo úhradové platby a vícenáklady spojené s poskytováním služby (určitá nadstandartní péče, tzv. „balíčky“) apod. JIPRO-CASH s.r.o. (Domov Potoky) však mezi takové poskytovatele nepatří a funguje pouze z vyhláškou

stanovených úhrad od klientů, a poslední roky také z dotací poskytovaných KÚ a MPSV. Někteří soukromí poskytovatelé, kteří využívají financování služeb z jiných zdrojů, než ze státních dotací (často jsou to právě zmíněné „balíčky“ nadstandardní péče), se pohybují v tzv. „šedé zóně“, díky níž je možné se na trhu poskytovatelů udržet. Stát se k takovému přístupu zatím legislativně nijak nepostavil. Do budoucna je nezbytné změnit přístup tak, aby k posuzování všech poskytovatelů sociálních služeb bylo přistupováno stejně.

4 Doporučená opatření pro budoucí fungování

Změna právní formy podnikání

V kapitole 4 je uvedeno, že současná právní forma podnikání je „společnost s ručením omezeným“, neboli s.r.o. Již od počátku poskytování služby se tato právní forma jeví jako problematická. V očích veřejnosti je poskytovatel chápán jako ziskuchtivý subjekt provozující službu pouze za účelem zisku. Tuto právní formu vnímají jako problematickou také poskytovatelé evropských dotací, neboť forma s.r.o. není zahrnuta v seznamu oprávněných osob a v současnosti tedy není možné si o tyto dotace žádat.

S ohledem na výše zmíněné skutečnosti a také poznatky plynoucí z finanční analýzy, kdy je pro budoucí fungování služby nezbytné zapojení dotačních prostředků, autorka diplomové práce navrhuje změnu právní formy ze „společnosti s ručením omezeným“ – s.r.o. na „zapsaný ústav“ – z.ú. Zapsaný ústav se dle zjištěných skutečností jeví jako ideální forma podnikání.

Je třeba, aby poskytovatel našel vhodné kandidáty pro založení ústavu. Zakladatel ústavu, kterým může být jak fyzická, tak právnická osoba, nastavuje základy jeho fungování. Ústav musí mít alespoň 4 členy – ředitele a nejméně tři členy správní rady. Sám zakladatel může být buď členem správní rady, nebo ředitelem, ředitel ale nikdy nemůže být členem správní rady. K založení je třeba podat návrh na zápis do veřejného rejstříku. Návrh se podává prostřednictvím on-line formuláře a k samotnému návrhu je nutné přiložit následující:

- zakládací listinu ústavu,
- zápis ze zasedání rady, kde byl zvolen ředitel ústavu,
- souhlas statutárních zástupců a členů kontrolních orgánů se zápisem do obchodního rejstříku a čestná prohlášení, že tyto osoby splňují podmínky pro výkon dané funkce (nutné jsou ověřené podpisy),
- souhlas majitele objektu s umístěním sídla ústavu (opět nutný ověřený podpis),
- prohlášení o složení zapisované výše vkladu do banky (výše vkladu může být i nulová, toto se ale nedoporučuje),

- vyplněný formulář návrhu na zápis do veřejného rejstříku, který musí obsahovat úředně ověřený podpis osoby, jež byla tímto pověřena zakladatelem (ve většině případů ředitel ústavu).

Vznik je zápisem do veřejného rejstříku, který provede soud dle sídla ústavu (Záhumenský 2014).

Vyživovací povinnost

Na Slovensku funguje systém vyživovací povinnosti od dětí směrem k rodičům, jež je legislativně ukotvena, jak je uvedeno také v závěru kapitoly 1.6.2. Dlouhodobě bylo možné se domnívat (většinová společnost tak tuto skutečnost stále vnímá), že tato povinnost v České republice neexistuje. Legislativní ukotvení vyživovací povinnosti lze najít v § 915 Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, kde je v odstavci jedna uvedeno, že životní úroveň dítěte má být shodná se životní úrovní rodičů a ve druhém odstavci je uvedeno, že dítě je povinno zajistit pro své rodiče slušnou výživu (Česko, 2012).

V běžné praxi poskytovatelé sociálních služeb tuto možnost nevyužívají. Otazníkem zůstává, zda se jedná o nevědomost, či opatrnost související se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který neumožňuje odmítnutí zájemce z nedostatku financí.

Ředitel Domova Potoky byl o této skutečnosti informován, a byla mu doporučena schůzka s právním zástupcem při které dojde k projednání zjištěných skutečností.

Jelikož vyživovací povinnost dětí vůči rodičům funguje v jiných evropských zemích, bylo by také v České republice vhodné, a určitě i finančně přínosné pro každého poskytovatele, aby této možnosti využil. Dle studie společnosti Deloitte z roku 2015 by 56 % rodinných příslušníků bylo ochotno v rozumné části přispívat na čerpání sociálních služeb svých rodinných příslušníků. Zůstává však otázkou, zda rodinní příslušníci nejeví ochotu pouze z toho důvodu, že se jedná o dobrovolnost.

Sjednocení přidělování stupně PnP

V současné době probíhá řada jednání ohledně přiznaných stupňů PnP a služeb z nich vyplácených. Snahou je, aby přiznaný stupeň PnP odpovídal skutečně poskytované

péči. Ve většině zařízení poskytujících pobytovou sociální službu existuje minimální standard péče, kdy skutečně poskytnutá péče převyšuje částku odpovídající PnP v I. a II. stupni. Skutečně poskytovaná péče v Domově Potoky, by s ohledem na cílovou skupinu (osoby s chronickým duševním onemocněním a Huntingtonovou chorobou), odpovídala minimálně III. stupni PnP. Aktuálně stanovený základní (minimální) standard péče poskytované v Domově Potoky je nastaven tak, aby odpovídal PnP ve II. stupni. Jedná se však o minimum péče značně podhodnocené, a skutečně poskytnutá péče (tak jak bylo již zmíněno) skutečně odpovídá spíše uvedenému III. stupni PnP. Veškerá jednání všech dotčených institucí směřují k nastavení PnP tak, aby klienti ubytovaní v pobytové sociální službě pobírali minimálně III. stupeň (rozhovory s vedením Domova Potoky).

Inspirací může být například sousední Slovenská republika, kde klienti umístění v pobytové sociální službě pobírají minimálně čtvrtý až šestý stupeň PnP.

Dohoda o výši úhrady

České republice by mohlo být Německo inspirací v předem domluvené výši úhrady za poskytování sociální služby. V Německu to, co bylo dohodnuto, platí, a poskytovatel tak domluvenou částku musí dostat. Pokud se tak nestane, může dojít k vypovězení služeb poskytování péče. V České republice je částka za služby nevymahatelná. V běžné praxi se v ČR poskytovatel přizpůsobuje klientovi, nikoli naopak. To znamená, že předem dohodnutou povinnost ctí klient do okamžiku, kdy je pro něj zvladatelná. Ve chvíli, kdy již nemá dostatek prostředků, musí se s novou situací vypořádat poskytovatel. V České republice nedochází v takové situaci k ukončení poskytování služby. Nejprve je oslovena rodina (pokud ji klient má) a požádána o možnost spoluúčasti na úhradě nákladů za pobyt (v tomto okamžiku se opět do popředí dostává legislativní ukotvení vyživovací povinnosti – viz. doporučení 2). V případě že tato možnost není realizovatelná, přistupuje poskytovatel ke snížení úhrady, či oslovuje obce a města dle trvalého bydliště.

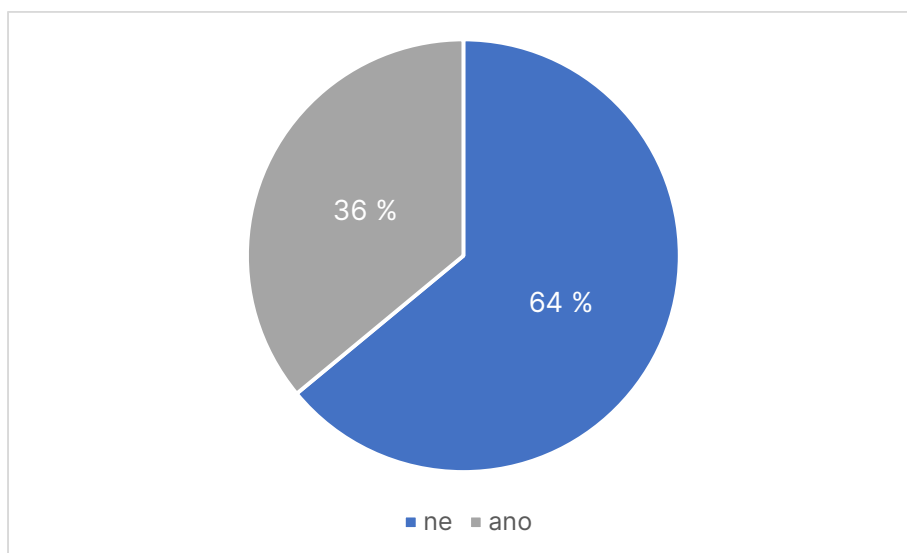
Autorka práce by tedy doporučovala, aby byla také v České republice zavedena vymahatelnost předem dohodnuté částky za danou službu.

Povinný pojistný systém

Jak je uvedeno v kapitole 1.6.3, tento systém platí v Německu již od roku 1994. Tento systém se nazývá „pojištění péče“ a funguje tak, že účastníci pojištění v rámci standardního zdravotního pojištění odvádí 1,95 % ze své hrubé mzdy právě do složky pojištění péče. Finance z této „pokladny“ jsou poté vypláceny zdravotními pojišťovnami ve chvíli, kdy jedinec potřebuje péči, ale nemůže si jí v plné výši zaplatit.

V ČR funguje v současnosti pojištění pouze na bázi dobrovolnosti prostřednictvím doplňkového penzijního spoření (dále jen DPS), či penzijního připojištění (dále jen PP). Dle statistických údajů si Česká republika v tomto ohledu nevede špatně, DPS a PP mělo k 31.3.2022 uzavřeno téměř 4,5 milionu osob (mfcr.cz, 2022). Otázkou je, jak pravidelně tyto osoby peníze skutečně ukládají, a jaká je výše konečné naspořené částky.

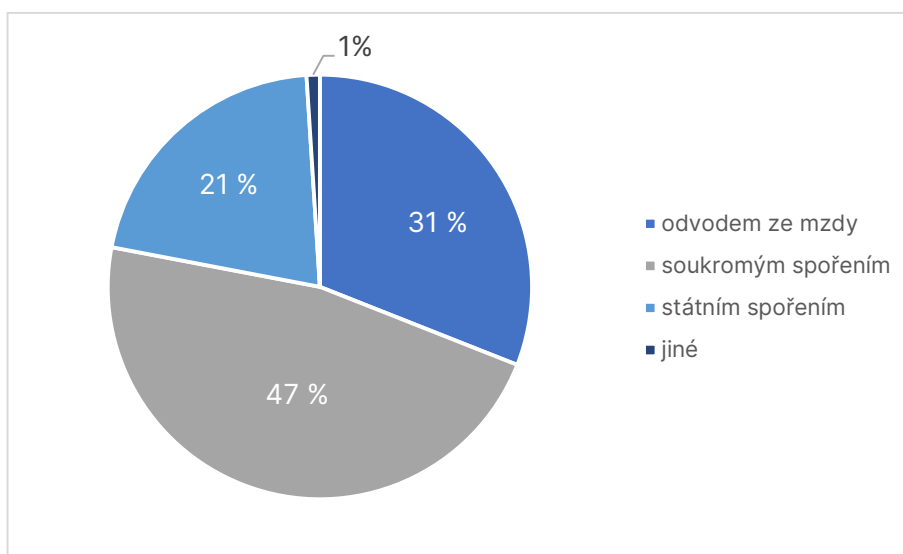
Z obrázku 7 je patrné, že ochota spořit si v rámci povinného spoření byla spíše nižší, ačkoli dobrovolně si v roce 2015 spořilo téměř 4,65 mil. osob (mfcr.cz 2022).

Obrázek 7: Ochota spořit si v rámci povinných odvodů

Zdroj: vlastní zpracování dle Deloitte ČR, 2015

Oblíbenost dobrovolného spoření si na stáří je patrna také z obrázku 8, kdy 47 % dotazovaných osob uvedlo, že by si na možnou potřebu čerpání sociálních služeb spořili nejraději soukromým spořením. Ani možnost přímého odvodu ze mzdy si však nevedla špatně. Tento způsob by preferovalo 31 % respondentů.

Obrázek 8: Preferovaný způsob spoření si na možnou potřebu sociálních služeb
Zdroj: vlastní zpracování dle Deloitte ČR, 2015

Získání značky kvality v sociálních službách

Obrázek 9: Značka kvality v sociálních službách ČR
Zdroj: Značka kvality, 2011

Stejně jako v zahraničních zemích (např. Velká Británie), funguje také v České republice systém ocenění služeb Značkou kvality v sociálních službách, a to konkrétně přidělením zlatých hvězd (maximálně 5 při splnění všech podmínek). Pro lepší pochopení lze tento způsob přirovnat k hotelovému hodnocení poskytovaných služeb pomocí přidělených hvězd (každý návštěvník si raději vybere hotel s větším počtem hvězd – pokud je pro něj finančně dostupný). Na velmi podobném principu přidělování hvězd, a následném vnímání každé konkrétní společnosti fungují i sociální služby. Daný poskytovatel, kterému byly hvězdy přiděleny, zveřejňuje tuto skutečnost na svých internetových stránkách a jiných veřejně dostupných materiálech (letáčky apod.). Díky přiděleným hvězdám je často sociální služba chápána jako prestižnější, kvalitnější, celkově lepší. Větší počet přidělených hvězd však neznamena možnost vyšší úhrady za poskytované služby.

Domov Potoky do dnes neprošel certifikací kvality poskytovaných služeb a nevlastní žádnou hvězdu. Jelikož by přidělení těchto hvězd znamenalo zvýšení prestiže této služby, doporučuje autorka práce zvážit absolvování procesu certifikace kvality vedoucí k přidělení značky kvality v sociálních službách s odpovídajícím počtem hvězd.

Zvýšení aktuálně vybírané úhrady za stravu a ubytování

Výše úhrady v Domově Potoky je aktuálně nastavena na 250 Kč / den za ubytování a 205 Kč / den za stravu (ceník poskytovaných služeb je součástí přílohy E). Platba za služby v Domově Potoky zatím nedosahuje maximální povolené výše úhrady, a poskytovatel má tedy ještě možnost navýšení úhrad. Domov Potoky se maximální možné výši úhrady brání z důvodu částečné bariérovosti zařízení (není poskytován maximální možný komfort), a také s ohledem na příjmovou stránku klientů, kdy mnozí z nich již v současné době nedosáhnou na plnou výši úhrady.

Následující tabulka 10 zobrazuje údaje o průměrném důchodu klientů, povinném 15% zůstatku a částce zbývající na úhradu. V tabulce 11 jsou poté uvedeny různé možnosti navýšení sazeb a s tím související možné tržby Domova Potoky.

Tabulka 11: Vybrané údaje z oblasti příjmů klientů

Položka	Částka (v Kč)
průměrný důchod	16 108
povinný zůstatek	2 416
na úhradu zbývá	13 692

zdroj: vlastní zpracování dle interních dokumentů JIPRO-CASH s.r.o.

Tabulka 12: Propočet navýšení sazby za ubytování při 30 dnech v měsíci

Položka	Sazba za ubytování (v Kč)			
	250	255	260	265
ubytování	7 500	7 650	7 800	7 950
strava (205)	6 150	6 150	6 150	6 150
celkem	13 650	13 800	13 950	14 100
výdělek na plnou kapacitu	819 000	828 000	837 000	846 000

zdroj: vlastní zpracování dle interních dokumentů JIPRO-CASH s.r.o.

Z údajů v tabulce 10 a 11 tedy vyplývá, že s ohledem na průměrný příjem klientů je Domov Potoky aktuálně na maximální možné sazbě tak, aby klienti zaplatili za poskytované služby stanovenou výši úhrady. S ohledem na plánovanou valorizaci důchodů v červnu roku 2023 (MPSV 2023) by bylo vhodné zvážit případné navýšení sazby za ubytování, neboť tu je výhodnější zvyšovat i s ohledem na několik klientů závislých na dávkách pomoci v hmotné nouzi. Výše sazby za ubytování přímo odráží výši vypláceného Doplatku na bydlení. Z Příspěvku na živobytí, který zaštiťuje úhradu za stravování, je poskytovatel sociálních služeb povinen klientovi ponechat 15% zůstatek.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit hospodaření vybraného poskytovatele sociální služby se zaměřením na financování této služby, a dle zjištěných skutečností navrhnout zkoumané společnosti doporučení pro budoucí rozvoj. Kromě tohoto základního vymezení si autorka práce kladla za cíl charakterizovat fungování vybrané sociální služby, ve které je již 5 let zaměstnána a poukázat na skutečnost, že soukromý poskytovatel neprovozuje sociální služby za účelem zisku a svého vlastního prospěchu.

V teoretické části došlo k základnímu pojmenování a vymezení problematiky tuzemských zahraničních služeb a zároveň přiblížení způsobu poskytování a financování sociálních služeb v zahraničí. Byla zde nastíněna problematika rozmanitosti sociálních služeb a jejich jednotlivých druhů a forem. Zároveň byla charakterizována legislativní ukotvení některých nepodkročitelných limitů, kterými může být např. vyhláškou daná úhrada za poskytování služeb, a přiblížen způsob finančních toků v zařízeních. Bylo možno ujasnit si, jaké peníze do sociálních služeb přicházejí, a jaké naopak zařízení musí vydat. Jelikož sociální služby nejsou ziskovými podniky, bývá často hospodářský výsledek roven nule.

Praktická část diplomové práce se již zabírala konkrétním zařízením a zvoleným časovým obdobím, ve kterém bylo analyzováno hospodaření, a porovnávány způsoby financování konkrétní sociální služby. Jednalo se o roky 2019-2022, ve kterých služba prošla řadou změn. Do financování se tak promítla změna kapacity služby, zařazení do Základní sítě poskytovatelů sociálních služeb Ústeckého kraje a zařazení do sítě nadregionální. Všechny tyto změny znamenaly pro Domov Potoky financování, které prošlo a stále prochází řadou změn. Kromě dotačních prostředků získaných od Krajského úřadu a MPSV, se do analýzy hospodaření promítly také dotace poskytované v období onemocnění Covid-19, úhrady od klientů služby, příjmy od zdravotních pojišťoven, příspěvky na péči, dary a v neposlední řadě také finanční prostředky obcí a měst poskytované v režimu de minimis.

Autorka diplomové práce zhodnotila v praktické části výnosy a náklady Domova Potoky za porovnávané období, zabývala se ztrátami a zisky a zohlednila veškeré

uvedené finanční zdroje. Diplomová práce v jednotlivých částech poskytuje porovnání vývoje vybrané sociální služby nejen po stránce klientské, ale hlavně poskytuje informace o problematice z oblasti financování.

Je zde analyzováno fungování služby v období, kdy nebylo Domovu Potoky umožněno čerpat dotační prostředky od Krajského úřadu ani MPSV, neboť lůžka nebyla zařazena do Základní a nadregionální sítě poskytovatelů, a následně pak proměna ve financování, když k zařazení do zmíněných sítí došlo. V praktické části práce je porovnáváno období bez dotací a s dotacemi. Z této části práce vyplývá, že bez dotačních prostředků by analyzovaný poskytovatel sociální služby nemohl na trhu fungovat.

Poslední část diplomové práce je pak zaměřena na konkrétní doporučení autorky práce, která vycházejí ze zjištěných závěrů analýzy hospodaření, a porovnání sociálních služeb a způsobů jejich financování v zahraničí. Autorka práce navrhuje taková opatření, která by mohla Domovu Potoky do budoucna pomoci v oblasti financování, a zároveň v oblasti zvýšení celkové prestiže na trhu sociálních služeb. Jedním z doporučení je změna právní formy podnikání na zapsaný ústav, který přinese analyzované společnosti různorodé výhody, nejen v oblasti financování. Mezi další doporučení patří například získání značky kvality v sociálních službách, nebo navýšení úhrady za poskytované služby.

Díky zjištěným závěrům fungování zkoumané sociální služby a porovnání se zahraničními zeměmi, je možno ověřit, že provozování sociálních služeb bez podpory státu, evropských fondů a jiných příspěvů není možné. Tyto skutečnosti se potvrdily v jednotlivých částech analýzy hospodaření, kde bylo porovnáváno fungování s minimálními příspěvky a následně po zařazení do sítě poskytovatelů sociálních služeb, a využití maximálních možných dotačních prostředků.

Celá problematika finančních služeb je velmi obsáhlým tématem a je podrobována stále novým a podrobným zkoumáním. Tato diplomová práce je díky svému zaměření pouze částí celku, a díky použitým metodám analýzy je možné blíže se seznámit s jednou konkrétní sociální službou, a možná si tak trochu zaostřit svůj vlastní obrázek a ujasnit své vlastní povědomí o tom, jak sociální služby napříč celým spektrem forem a druhů služeb fungují.

Seznam použité literatury

- AMBROSINO, Rosalie, 2012. *Social Work and Social Welfare: An Introduction*. Florence: Brooks/Cole. ISBN 1-111-30477-7.
- ANON., 2016. *Sociální služby*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. ISBN 978-80-906320-4-2.
- ČÁMSKÝ, Pavel, Jan SEMBDNER a Dagmar KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0027-7.
- ČESKO, 2006. Zákon č. 108/2006 Sb., *Zákon o sociálních službách* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>.
- ČESKO, 2006. Vyhláška č. 505/2006 Sb., *Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-505>
- ČESKO, 2012. Zákon č. 89/2012 Sb., *Zákon občanský zákoník* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast2>
- DELOITTE ČR, 2015. *Studie proveditelnosti: Výběr a zdůvodnění optimálních variant financování sociálních služeb v ČR* [online]. Česká republika: Deloitte [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: http://podporaprocesu.cz/wp-content/uploads/2015/10/Studie-proveditelnosti_-V%C3%BDb%C4%9Br-a-zd%C5%AFvodn%C4%9Bn%C3%AD-optim%C3%A1ln%C3%AD-varianty-financov%C3%A1n%C3%AD-soci%C3%A1ln%C3%ADch-slu%C5%BEeb-v-%C4%8CR.pdf?fbclid=IwAR3jwhgb70UvW8x4NkA_6SDAm5bAtNPnRmR37VaMvBm9nkHSUM1j0Q9CN5c
- DOHNALOVÁ, Magda a Petra KULVEITOVÁ, 2015. Studijní cesta do Švýcarska. *Sociální služby: odborný časopis*. **XVII** (březen): 10-12. ISSN: 1803-7348.
- DOMOV POTOKY, 2022. *Domov Potoky – domov se zvláštním režimem* [online]. Chřibská: domovpotoky.cz. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://domovpotoky.cz/>
- HERMAN, Jiří, 2008. *Základy managementu sociálních služeb*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. ISBN 978-80-7013-477-1.

- JANČOVÁ, Pavlína, 2017. *Financování zařízení sociálních služeb*. Plzeň. Diplomová práce (Ing.). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická. Vedoucí práce Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
- KAŠPÁREK, Zdeněk, 2013. Sociální služby v Izraeli. *Sociální služby: odborný časopis*. **XV**(srpen-září): 48-51. ISSN 1803 – 7348.
- KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0563-2.
- KOSTEČKA, Jan, Lada FURMANÍKOVÁ a Dita ŠTYVAROVÁ, 2010. Změny v transformujících se zařízeních sociálních služeb. *E+M Ekonomie a Management* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010 (3): 45-61. [cit. 2022-01-05] ISSN 1212-3609. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/752116888/754EF2BD92CB4156PQ/1?accountid=17116>
- MALÍKOVÁ, Eva, 2020. *Péče o seniory v pobytových zařízeních sociálních služeb*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2030-7.
- MALÍK HOLASOVÁ, Věra, 2014. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4315-8.
- MATOUŠEK, Oldřich, 2003. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, Oldřich a Alois KŘÍŠŤAN, 2013. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0366-7.
- MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- MAZÁNKOVÁ, Markéta, 2020. *Sociální služba jako rodinný podnik*. Liberec. Bakalářská práce (Bc.). Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta. Vedoucí práce doc. Ing. Petra Rydvalová, Ph.D.
- MPSV, 2011. Pilíře sociální reformy v roce 2011. *Práce a sociální politika – měsíčník Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky*. **8**(2): 2. ISSN 0049-0962.

- MPSV, 2018. *Publikace ze zahraničních studijních cest – Slovensko*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. ISBN 978-80-7421-186-7.
- MPSV, 2022. *Financování sociálních služeb: oddělení financování sociálních služeb* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [cit. 2022-01-22].
- MPSV, 2023. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1680538828254_1
- MPSV, 2023. *Červnová valorizace důchodů: průměrný starobní důchodce dostane o 750 korun více*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky [cit. 2023-03-14] [online]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/cervnova-valorizace-duchodu-prumerny-starobni-duchodce-dostane-o-750-korun-vice>
- PELIKÁNOVÁ, Anna, 2018. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2117-5.
- RŮČKOVÁ, Petra, 2021. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 7. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-3124-2.
- SLOVENSKO, 2014. Zákon č. 219/2014 Z. z., *Zákon o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-219>
- ÚSTECKÝ KRAJ, 2022. *Dotační program „Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji 2022“* [online]. Ústí nad Labem: Ústecký kraj [cit. 2022-01-3]. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1760273.
- ÚOHS, 2012. *Služby obecného hospodářského zájmu (SGEI)* [online]. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/sluzby-obecneho-hospodarskeho-zajmu-sgei.html>
- VOCHOZKA, Marek, 2011. *Metody komplexního hodnocení podniku*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3647-1.

- VOJTÍŠEK, Petr, 2018. *Princip solidarity ve financování služeb sociální péče*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3709-9.
- VOSTATEK, Jaroslav, 2013. *Financování a nákladovost sociálních služeb: pobytové a terénní služby sociální péče*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. ISBN 978-80-904668-7-6.
- ZÁHUMENSKÝ, David, 2014. *Jak založit ústav podle občanského zákoníku* [online]. Brno: davidzahumensky.cz. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.davidzahumensky.cz/2014/10/13/jak-zalozit-ustav-podle-obcanskeho-zakoniku/>
- ZNAČKA KVALITY, 2011. *Značka kvality v sociálních službách* [online]. Tábor: APSS ČR [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://www.znackakvality.info/>

Seznam příloh

Příloha A	Typy zařízení sociálních služeb.....	87
Příloha B	Finanční výkazy	88
Příloha C	Horizontální analýza finančních výkazů.....	90
Příloha D	Vertikální analýza rozvahy.....	92
Příloha E	Ceník poskytovaných služeb.....	93

Příloha A Typy zařízení sociálních služeb

Typy zařízení sociálních služeb jsou:

- centrum denní služeb;
- denní stacionář;
- týdenní stacionář;
- domov pro osoby se zdravotním postižením;
- domov pro seniory;
- domov se zvláštním režimem;
- chráněné bydlení;
- azylový dům;
- dům na půl cesty;
- zařízení pro krizovou pomoc;
- nízkoprahové denní centrum;
- nízkoprahové zařízení pro děti a mládež;
- noclehárna;
- terapeutická komunita;
- sociální poradna;
- sociálně terapeutická dílna;
- centrum sociálně rehabilitačních služeb;
- pracoviště ranné péče;
- intervenční centra;
- zařízení následné péče.

Příloha B Finanční výkazy

Tabulka B 1: Výkaz zisku a ztráty v letech 2019-2022

	VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY (v tis. Kč)	2019	2020	2021	2022
I.	Tržby z prodeje výrobků a služeb	15 395	14 604	13 533	17 029
II.	Tržby za prodej zboží	474	473	521	568
A.	Výkonová spotřeba	7 268	6 969	6 802	8 203
D.	Osobní náklady	15 271	20 764	20 147	26 823
D.1.	Mzdové náklady	11 344	15 130	14 768	19 611
E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti	1 250	1 943	1 846	1 879
III.	Ostatní provozní výnosy	9 120	15 450	16 426	20 293
F.	Ostatní provozní náklady	262	243	253	395
*	Provozní výsledek hospodaření (+/-)	939	608	1 433	591
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy	1	1		5
J.	Nákladové úroky a podobné náklady	209	369	494	245
K.	Ostatní finanční náklady	12	11	10	7
*	Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-221	-379	-504	-247
**	Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	718	228	929	343
L.	Daň z příjmů	3			
**	Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	716	228	929	343
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	716	228	929	343

Zdroj: vlastní pracování dle účetních výkazů firmy JIPRO-CASH s.r.o.

Tabulka B 2: Přehled aktiv ve zkráceném rozsahu v letech 2019-2022

Označení	Aktiva (v tis. Kč)	2019	2020	2021	2022
	AKTIVA CELKEM	14 969	29 556	18 722	18 408
B.	Stálá aktiva	10 926	17 249	15 418	14 580
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek	10 926	17 249	15 418	14 580
B. II. 1.	Pozemky a stavby	9 264	15 335	14 136	12 973
B. II. 2.	Hmotné movité věci a jejich soubory	780	1 914	1 282	1 556
B II. 5.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	882	0	0	50
C.	Oběžná aktiva	4 038	12 307	3 304	3 829
C. I.	Zásoby	153	183	201	216
C. II.	Pohledávky	926	8 995	700	792
C. II. 2.	Krátkodobé pohledávky	926	8 995	700	792
C. IV.	Peněžní prostředky	2 959	3 129	2 403	2 821
D.	Časové rozlišení aktiv	5	0	0	0

Zdroj: vlastní pracování dle účetních výkazů firmy JIPRO-CASH s.r.o.

Tabulka B 3: Přehled pasiv ve zkráceném rozsahu v letech 2019-2022

Označení	Pasiva (v tis. Kč)	2019	2020	2021	2022
	PASIVA CELKEM	14969	29556	18722	18408
A.	Vlastní kapitál	6475	6703	7632	7976
A. I.	Základní kapitál	200	200	200	200
A. III.	Fondy ze zisku	20	20	20	20
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let (+/-)	5539	6255	6483	7412
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	716	228	929	343
C.	Závazky	8494	22626	11090	10433
C. I.	Dlouhodobé závazky	4616		7522	5902
C. II.	Krátkodobé závazky	3879	4471	3568	4531
D.	Časové rozlišení pasiv		227		

Zdroj: vlastní pracování dle účetních výkazů firmy JIPRO-CASH s.r.o.

Příloha C Horizontální analýza finančních výkazů

Tabulka C 1: Horizontální analýza VZZ v letech 2019-2022

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	absolutní změny (v tis. Kč)			relativní změny (v %)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Tržby z prodeje výrobků a služeb	-791	-1 071	3 496	-5,14	-7,33	25,83
Tržby za prodej zboží	-1	48	47	-0,21	10,15	9,02
Výkonová spotřeba	-299	-167	1401	-4,11	-2,40	20,60
Osobní náklady	5493	-617	6676	35,97	-2,97	33,14
Mzdové náklady	3 786	-362	4843	33,37	-2,39	32,79
Úpravy hodnot v provozní oblasti	693	-97	33	55,44	-4,99	1,79
Ostatní provozní výnosy	6330	976	3867	69,41	6,32	23,54
Ostatní provozní náklady	-19	10	142	-7,25	4,12	56,13
Provozní výsledek hospodaření (+/-)	-331	825	-842	-35	136	-59
Výnosové úroky a podobné výnosy	0	-1	5	0,00	-100,00	
Nákladové úroky a podobné náklady	160	125	-249	76,56	33,88	-50,40
Ostatní finanční náklady	-1	-1	-3	-8,33	-9,09	-30,00
Finanční výsledek hospodaření (+/-)	-600	-883	-751	71,49	32,98	-50,99
Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)	-490	701	-586	-68,25	307,46	-63,08
Daň z příjmů	-3	0	0	-100,00		
Výsledek hospodaření po zdanění (+/-)	-488	701	-586	-68,16	307,46	-63,08
Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	-488	701	-586	-68,16	307,46	-63,08

zdroj: vlastní zpracování dle účetních výkazů JIPRO-CASH s.r.o.

Tabulka C 2: Horizontální analýza aktiv v letech 2019-2022

Aktiva	Absolutní změny (v tis. Kč)			Relativní změny (v %)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
AKTIVA CELKEM	14 587	-10 834	-314	97,45	-36,66	-1,68
Stálá aktiva	6 323	-1 831	-838	57,87	-10,62	-5,44
Dlouhodobý hmotný majetek	6 323	-1 831	-838	57,87	-10,62	-5,44
Pozemky a stavby	6 071	-1 199	-1 163	65,53	-7,82	-8,23
Hmotné movité věci a jejich soubory	1 134	-632	274	145,38	-33,02	21,37
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	-882	-	50	-100,00	-	-
Oběžná aktiva	8 269	-9 003	525	204,78	-73,15	15,89
Zásoby	30	18	15	19,61	9,84	7,46
Pohledávky	8 069	-8 295	92	871,38	-92,22	13,14
Krátkodobé pohledávky	8 069	-8 295	92	871,38	-92,22	13,14
Peněžní prostředky	170	-726	418	5,75	-23,20	17,39
Časové rozlišení aktiv	-5	-	-	-100,00	-	-

zdroj: vlastní zpracování dle účetních výkazů JIPRO-CASH s.r.o.

Tabulka C 3: Horizontální analýza pasiv v letech 2019-2022

Pasiva	Absolutní změny (v tis. Kč)			Relativní změny (v %)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
PASIVA CELKEM	14 587	-10 834	-314	97,45	-36,66	-1,68
Vlastní kapitál	228	929	344	3,52	13,86	4,51
Základní kapitál	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Fondy ze zisku	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Výsledek hospodaření minulých let (+/-)	716	228	929	12,93	3,65	14,33
Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	-488	701	-586	-68,16	307,46	-63,08
Závazky	14 132	-11 536	-657	166,38	-50,99	-5,92
Dlouhodobé závazky	13 539	-10 633	-1 620	293,31	-58,57	-21,54
Krátkodobé závazky	592	-903	963	15,26	-20,20	26,99
Časové rozlišení pasiv	227	-227	-	-	-100,00	-

zdroj: vlastní zpracování dle účetních výkazů JIPRO-CASH s.r.o.

Příloha D Vertikální analýza rozvahy

Tabulka D 1: Vertikální analýza aktiv v letech 2019-2022

Aktiva	2019	2020	2021	2022
	(v %)			
AKTIVA CELKEM	100,00	100,00	100,00	100,00
Stálá aktiva	72,99	58,36	82,35	79,20
Dlouhodobý hmotný majetek	72,99	58,36	82,35	79,20
Pozemky a stavby	61,89	51,88	75,50	70,47
Hmotné movité věci a jejich soubory	5,21	6,48	6,85	8,45
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	5,89	0,00	0,00	0,27
Oběžná aktiva	26,98	41,64	17,65	20,80
Zásoby	1,02	0,62	1,07	1,17
Pohledávky	6,19	30,43	3,74	4,30
Krátkodobé pohledávky	6,19	30,43	3,74	4,30
Peněžní prostředky	19,77	10,59	12,84	15,32
Časové rozlišení aktiv	0,03	0,00	0,00	0,00

zdroj: vlastní zpracování dle účetních výkazů JIPRO-CASH s.r.o.

Tabulka D 2: Vertikální analýza pasiv v letech 2019-2022

Pasiva	2019	2020	2021	2022
	(v %)			
PASIVA CELKEM	100,00	100,00	100,00	100,00
Vlastní kapitál	43,26	22,68	40,76	43,32
Základní kapitál	1,34	0,68	1,07	1,09
Fondy ze zisku	0,13	0,07	0,11	0,11
Výsledek hospodaření minulých let (+/-)	37,00	21,16	34,63	40,27
Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	4,78	0,77	4,96	1,86
Závazky	56,74	76,55	59,24	56,68
Dlouhodobé závazky	30,84	61,43	40,18	32,06
Krátkodobé závazky	25,91	15,13	19,06	24,61
Časové rozlišení pasiv	0,00	0,77	0,00	0,00

zdroj: vlastní zpracování dle účetních výkazů JIPRO-CASH s.r.o.

Příloha E Ceník poskytovaných služeb

Domov se zvláštním režimem
Dolní Chrástská 302
407 44 Chrástská

Provozovatel: JPRD-CADN s.r.o.
IČ: 28744285, zastupitelka: DPA

CENY POBYTU A FAKULTATIVNÍCH SLUŽEB na rok 2023

tab.1

Ceník pobytu			
Ubytování	Cena je uvedena za 1 lůžkoden		
	Úhrada za den	250,- Kč	bez rozdílu typu pokoje
Stravování	Cena je uvedena za 1 stravovací den		
	Úhrada za den	205,- Kč	bez ohledu na typ diety

Platnost ceníku ubytování a stravování je od 01.01.2023
(respektuje zákon č. 108/2006 Sb. a novelizovanou vyhlášku č. 505/2006 Sb. v platném znění)

tab.2

Příspěvky a ceník fakultativních služeb		
Měsíční platby při používání		
Vlastní elektrospotřebič na pokoji - elektřina	50,- Kč	za každý 1 elektrospotřebič vyjma radio-přehrávače či nabíječky na telefon *
Ostatní		
Soukromá doprava služebním vozidlem	20,- Kč	za 1 km (+ čekání + sazba za doprovod)
Doprava v rámci činnosti Domova	10,- Kč	za 1 km
Kopírování a tisk černobíle A4	5,- Kč	1 strana
Kopírování a tisk barevně A4	15,- Kč	1 strana
Použití bio – lampy mimo ošetřovatelský plán	20,- Kč	5 minut
Zapůjčení chladničky Domova	100,- Kč	cena za pokoj / měsíc + elektřina 50,-
Mimořádný úklid - záměrné znečištění klientem	200,- Kč	cena za 1 hodinu, minimální účtovaná doba 15 minut
Péče o klienta při nadměrném požití alkoholu (např. zdravotní úkony, úklid....)	500,- Kč	cena za 30 minut
Oprava majetku domova poškozeného úmyslným zaviněním klienta	200,- Kč	cena za hodinu, účtováno po 30 minutách + cena materiálu
Úprava a oprava vlastních oděvů klientů	200,- Kč	cena za hodinu + cena materiálu (do 15 minut / měsíc jsou drobné opravy součástí základních činností služby)
Oprava majetku klientů	200,- Kč	cena za 1 hodinu, minimální účtovaná doba 10 minut
Ztráta, popřípadě úmyslné zničení majetku domova		až o výše 100% pořizovací ceny

* Za elektrospotřebič na pokoji zodpovídá klient. Každý elektrospotřebič musí mít platnou revizi, kterou je možné domluvit s revizním spolupracujícím technikem dle jeho ceny (cca 150,- Kč) nebo dodat potvrzenou revizní zprávu od vlastního revizního technika. Přístroj bez platné revize nesmí být používán.

Obrázek E 1: Ceník poskytovaných služeb v Domově Potoky
Zdroj: interní dokumenty Domova Potoky